ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար

Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3 ½ »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 Ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"

ارمنیجه یومی وسیاسی غزته

صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی

پوزانت کچیان

طبع و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی دائرۂ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION

Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire.

Directeur-Propriétaire

PUZANT KÉTCHIAN

Bub Àali Djaddéssi, No. 38.

CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 88 — ՇԱԲԱԹ 1897 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 15/27 — 25 ՌԱՄԱԶԱՆ 1314. — 15 ՇՈՒՊԱԹ 1312 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 88

Ք. ՊՈԼԻՍ, 15/27 ՓԵՏՐ. 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Շա՛տ կարեւոր պաշտօնագիր մ'էր այն զոր փութացինք ամբողջովին հրատարակել մեր նախընթաց օրուան Թուով։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Տ. Գրիգորիս եպ. Ծովհաննէսեանի եւ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի հետ խորհրդակցութեամբ պատրաստած Տեղեկագիրն էր Առաջնորդութեանց խնդրոյն վրայ։ Անոր մէջ նշանակուած է քաղաքիս բոլոր Հայ առաջնորդութեանց արդի վիճակը (*), թէ որո՛նք հովիւ ունին, որո՛նք ո՛վ է կերպ կը տնօրինուին, որո՛նք Թափուր են բոլորովին, եւ թէ ինչ պէտք է ընել ի լուծումն խնդրոյն։

Վաթսուն եւ հինգ վիճակներէն հօթն միայն ունին օրինաւոր Առաջնորդ։ Տասն եւ վեցը կը կառավարուին Պատրիարքարանէն ընտրուած եւ կառավարութենէն հաստատուած Տեղապահներով, որոցմէ ոմանք Առաջնորդէն աւելի աղէկ կը կառավարեն. բայց ասոնց մէջ ալ կան որք առժամապէս ղրկուած են իրենց Տեղապահէն։ Երեք վիճակ փոխանորդով կը կառավարուին Առաջնորդին բացակայութեան պատճառաւ։ Քիչ թէեւ վիճակ կը համարուի, բայց Երզրումի յարակից նկատելով, փոխանորդով կը կառավարուի։ Հինգ վիճակ ալ Պատրիարքարանի կողմէ մասնաւոր տնօրէնութեամբ կը կարգուի. որովհետեւ մերձակայ Առաջնորդութենէն կարելի է զանոնք կառավարելու համար փոխանորդ վարդապետ մը կամ կարող քահանայ մը ղրկել։ Բացարձակապէս անհովիւ ըլլալով Պատրիարքարանի կողմէ անմիջական տնօրէնութեան կը կարօտին։ Պոլսոյ Պատրիարքութեան ուղղակի իշխանութեան ներքեւ գտնուող տասներկու վիճակներ։ Ասոնց մէջ են՝ Երզրում, Երզնկա, Արաբկիր, Պիթլիս, Բալու, Չմշկածագ, Պալաշիօ, Զէյթուն եւ Տրապիզոն։ Նմանապէս հովիւէ զուրկ են Պուլկարիա եւ Ռումանիա, եւ խնդիր է թէ ասոնց համար ո՛վ տնօրէնութիւն պէտք է ընէ եւ ի՛նչպիսի հովուութիւն մը պէտք է հաստատուի։ Վերջին գաղթականութիւնն ամեն ժամանակէ աւելի կարեւորութիւն տուած է Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ Հայերուն հովուութեան։

Հինգ վիճակ ալ Երուսաղէմի իրաւասութեան ներքեւ ըլլալով, անոնց հոգն Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքին թողուած է։ Կիլիկիոյ 13 վիճակներէն ութը Թափուր են այս պահուս, ամենէն բազմամարդ վիճակներն, ինչպէս Այնթապ եւ Քիլիս, Մալաթիա եւ Պէհէսնի, Զէյթուն, Հաճըն, Տիվրիկ, Եոզղատ, կիւրին։

Երկու վիճակ ալ Աղթամարայ կաթողիկոսութեան իրաւասութեան ներքեւ են. Խիզան տեղական պարագայից բերմամբ նոր կարգադրութիւն չպահանջելուն համար յանձնուած կը նկատուի Աղթամարայ փոխանորդին։

Տեղեկագրին կարեւորագոյն մասերն են անշուշտ ուր կը ցուցուի թէ ի՛նչ պէտք է ընել այս ստիպողական խնդրին լուծման համար։ Մտադրութեան արժանի են առաջարկուած գործունները։ Ասոնք քանի մը տեսակ են. — Նախ, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան 12 եւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան ութ վիճակներուն համար ընտրելիներ կ'առաջարկուին։ Տրամադրելի ամեն տեսակ եկեղեցականներուն ցանկն սպառելէ ետքը, ճարահատեալ Ցանձնաժողովը կ'յղէ կ'ընէ Երուսաղէմի Միաբանութեան, որպէս զի արժանաւոր ընտրելիներ տայ Պիթլիսի, Երզնկայի, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ հովուութեան։ Երզրումի համար Տ. Յովսէփ Այվազեան, Արաբկիրի համար Խասգիւղի քարոզիչ Տ. Յուսիկ Էսմէրեան, Զէյթունի համար Աբարգեան, Կիւրինի համար Տ. Արիստակէս Վգնըրեան, իսկ Չմշկածագի համար Տ. Մինասեան Վահան վարդապետք առաջադրուած ըլլալով, ամէն կերպ տրամադրելիք գաւառային պաշտօնի մէջ գործածուած են կրնայ ըսուիլ։

Նշանակելի յաջորդ տնօրէնութիւնն է որ Դպրեվանքի նորընծաներուն մէկ մէկ պաշտօն տրուած է կարեւոր վիճակներու մէջ Առաջնորդներուն օգնելու, կամ անոնց պակսութիւնն զգալի չըներու եւ իրենք ալ գործնականապէս առաջնորդական պաշտօնի պատրաստուելու համար։ Տ. Բաբգէն Վ. Սիս կը ղրկուի, Տ. Խոսրով Սըվազ, Տ. Զաւէն Խարբերդ, ուր իրաւցնէ պէտք կայ ծերունի Տ. Պետրոսի Թերին լրացնելու, ինչպէս Սըվազի մէջ Տ. Պետրոս եպիսկոպոսին, իսկ Տ. Մուշեղ Վ. Իզմիր կը ղրկուի, կը կարծենք Թէ ոչ Թէ քաղաքին այլ Թեմերուն մէջ աշխատելու համար։ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Ասլանեան օգնականի կարօտ ըլլալու չափ ծեր չէ տակաւին, աշխատելու բուն տարիքին մէջ է, Թէեւ իր պաշտօնավարութիւնը Թոյլ կը գտնեն մեր Իզմիրցի պատուական ազգայինք, իրենց իմացական յառաջդիմութեան համեմատութեամբ աւելի եւ աւելի գործունէութիւն պահանջելով իրենց Առաջնորդէն։

Էտիրնէի, Եգիպտոսի եւ Պրուսայի համար առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տալ որոշուեցաւ, այս բուռն պատառները վերապահելով տրամադրելի եպիսկոպոսներուն եւ ջոջ վարդապետներուն։ Տնօրէնութեանց այս մասն, ինչպէս եւ կատարելի եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւններէն ոմանք խնդրոյ առարկայ կրնան ըլլալ. օրինակի համար, պիտի հարցուի Թէ Խարբերդի ծերունի վարդապետն ե-

(*) — Հոս՝ բառական խնդիր մը։ Մեր Ազգ. Դիւանատան մէջ «Վիճակ» բառը կը գործածուի առաջնորդութեան մը վիճակութիւնն իմացնելու, եւ «Թեմ» կամ «Թեմօրէք» բառը՝ նոյն «Վիճակ»ին ստորաբաժանումները ցուցնելու Մեք ամենօրեայ լրագրութեան մէջ քիչ մը տարբեր ի կիր կ'առնենք այս բառեր։ «Վիճակ» բառը շատ չենք գործածեր. որովհետեւ «Կացութիւն» բառին հետ կը շփոթի։ «Թեմ» բառն աւելի կը գործածենք՝ «Առաջնորդութեան» շրջանակը ցուցնելու մտքով. եւ եթէ պէտք ըլլայ «Թեմի մը վիճակները» կ'ըսենք, խորհելով որ եթէ «Վիճակաւոր Առաջնորդ» բառն ունինք, «Թեմական Առաջնորդն» ալ գործածական է՝ ինչ եւ է։ Բառերին հետ խաղալու ժամանակը չէ, երբ մենք զվիճակներ ու «Թեմ»եր հաւասարապէս կը կարօտին մեր հոգածութեան։ — Ուրիշ դիտողութիւն. — Մեր հրատարակած Տեղեկագրին Ազգ. Դիւանատան ամփոփագրեան համեմատ իւրաքանչիւր վիճակի հին անուններն յիշուած էր, որոց տեղ ապա դրուած են գործածական արդի անուններն՝ հրատարակութեան համար։

ԿՐԵՏԷ ԿՂԶԻՆ

Միջերկրականի այս մեծ կղզին արեւելքէն արեւմուտք կը տարածուի 260 հազարամէտր երկայնութեամբ եւ 12էն 55 հազարամէտր լայնութեամբ։ 8580 հազարամէտր մակերեւոյթ մ'ունի։ Կեդրոնական լայնանիստ լեռնակոյտ մը, Իտա լեռն, որոյ բարձրութեան է 2164 մէտր, երկու մաս կը բաժնէ կղզին, արեւելեան եւ արեւմտեան։ Այդ լերան կողերը կը կազմեն արեւմուտքէն՝ Ասբրովունա (Սպիտակ) լեռներն ու արեւելքէն՝ Լասիթի լեռն (2469 մէտր բարձր), որք կղզւոյն ամբողջ երկայնութեան վրայ արեւելքէն արեւմուտք երկարաձգուելով, յառաջ կը բերեն երկու նեղ դաշտավայր, որոց հարաւայինը գրեթէ սեպացեալ է եւ ուղղորդ, ուրեք ուրեք ձեւացնելով բոլորշի, փակ եւ նեղ հովիտներ, որոց ջուրերն ելք չեն գտներ եթէ ոչ տեսակ մը ձագարանման փոսեր, որոց բնութիւնը դեռ ճշդիւ չէ որոշուած։ Ամբողջ կղզւոյն մէջ գետ չկայ. սակայն եւ այնպէս ամէն ցած մասերուն մէջ ջուրն առատ է, տարւոյ մէկ մասին մէջ լերանց գագաթը ծածկող ձիւներուն հալելուն պատճառաւ։ Հիւսիսային կողմը, լերանց Թեւեր մինչեւ ծովուն մէջ բաւական հեռի կը յառաջանան եւ արեւելքէն արեւմուտք կը ձեւացնեն Կրապուսի, Սքատայի, Աքրօթիրիի (անցեալ օրուան ճակատամարտին վայրը), Տրարանոյի, Խտրայի, Սթավրոյի, Խերսոնիսի, Զուանոյի եւ Սալէրոյի հրուանդաններն՝ իրենց միջեւ պարփակելով խոր եւ աղեղնաձեւ բացուածքներ, որք կը ձեւացնեն Քիզսամոյի, Հանեայի, Սուտայի, Արմիրոյի, Մէղալօ-Քասթրոնի, Միրապէլլայի եւ Սիթիայի ծովածոցերն, որք այժմ նաւային գործողութեանց կեդրոններն են։ Հարաւային ծովեզրը, բարձր խարակներու պատճառաւ, միակ կարեւոր ծոց մը կը ձեւացնէ, այս է Մասարայի ծոցն, եւ Քրիօյի, Մաթալայի, Բէլիսթէրայի եւ Քալիոլիթիյի չորս հրուանդաններն, որոց մօտ կը գտնուին քանի մը ժայռոտ եւ անկարեւոր կղզեակներ։

Իր զուարթ կլիմային շնորհիւ, որ հարաւային Եւրոպիոյ եւ հիւսիսային Ափրիկէի կլիմաներուն մէջտեղն է, Կրետէ կղզին ընդունակ է հողագործական այլազան արտադրութեանց. իր բարեբեր հողերուն մէջ կարելի է յաջողութեամբ մշակել լեղակ, շաքարեղէգ, եւ մինչեւ անգամ խաճուէ, եթէ երկրագործութիւնը նուազ աւանդամոլ ժողովուրդներու ձեռքն ըլլայ։ Առ այժմ արտածութեան գլխաւոր նիւթն է մեծաքանակ ձէթ։ Գինի, պտուղ, աղ, մեղր, բուրդ, մետաքս, արմտիք եւ սպունգ՝ արտածութեան ուրիշ նիւթեր են, բայց փոքր քանակութեամբ։ Տընտեսական վարչութեան մէջ քանի մը բարւոքումներ ի գործ դրուելով, անշուշտ աւելի մեծ կարեւորութիւն մը պիտի ընծեռեն առեւտրական գործառնութեանց, որոց տարեկան գումարն է 17 միլիոն Ֆրանք, ներածութիւն եւ արտածութիւն։ Կրետէ կղզին Օսմ. գանձուն ստացած եկամուտները մեծ մասամբ յառաջ կուգան գլխահարկէն (վէրկի) զոր քրիստոնեայ հպատակները կը վճարեն, այն է 2 միլիոն Ֆրանք։

Բնակիչք մեծ մասամբ երկրագործութեամբ կը պարապին. ոմանք ալ ծովեզերեայ նաւավարութեամբ եւ ըսպունգի որսորդութեամբ կը զբաղին, որ շատ առատ է եզերաց վրայ։ Բընակիչք անուսումն են եւ ամենքն ալ, իսլամներն անգամ, յունական լեզուի մէկ մասնաւոր գաւառաբարբառը կը խօսին։ Ճշմարիտ է ըսել թէ այս Իսլամներուն մէջ կը գտնուին յունական վաղեմի ընտանեաց սերունդներ, որք ժամանակին Իսլամութիւնն ընդունած են։ Կրօնական տեսակէտով կղզին բաժնուած է 8 եպիսկոպոսական թեմերու, մետրապոլիտի մը իշխանութեան տակ, որ Գանտիա բնակելով, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքին իրաւասութեան տակ է։ Վանքերուն թիւն է երեսուն։

Ամբողջ կղզին քսան գաւառակի բաժնուած է, որք կը կազմեն երեք գաւառ։ Կուսակալին կ'աջակցի իսլամներէ եւ քրիստոնեաներէ բաղկացեալ վարչական խորհուրդ մը։ Բաղաքաբնակ ժողովուրդը 23,000 հոգիէն աւելի չէ, որք երեք քաղաքներու մէջ հաստատուած են, Գանտիա, Հանեա եւ Րէթիմօ։ Գիւղաբնակ ժողովրդեան թիւն ընդհականին 250,000 հոգի է, որք ցրուած են 800 գիւղերու մէջ։ Երկաթուղի չկայ. փոխադրութիւնք կը կատարուին գրաստներով, — ջորի կամ ձի։

Զգիտցուիր թէ Կրետէի առաջին բնակիչներն ո՛ւսկից եկած են, միայն յայտնի է թէ իրենք զիրենք այգրենածին (բնիկ) կ'անուանեն, բայց այս առակութիւնն ուրիշ արժէք չունի եթէ ոչ սա թէ եկւորը շատ հին ժամանակներէ ի վեր բնակեալ էր։ Ի վաղուց անտի, կլիմային գեղեցկութիւնն ու հողին արգասաւորութիւնը բազմաթիւ Յոյն ու Փիւնիկեցի գաղթականներ յանկուցին, որք իրենց հետ բերին իրենց օրէնքներն ու արուեստներն, եւ հնագոյն դարերէն ի վեր բնակչաց այլասեռութիւնն յաճախ անհամաձայնութիւններ յառաջ բերաւ անոնց մէջ։ Փոքրն առաքեալին աշակերտ Տիտոսի ձեռամբ Քրիստոնէութիւնն ընդունելով, Կրետացիք պահ մը կարծես հրաժարեցան իրենց ներքին կռիւներէն, երբ հռովմէական տիրապետութեան ներքեւ ինկան։ Բայց այս հանդարտութիւնը քիչ տեւեց եւ յուզումը վերսկսաւ, մանաւանդ 395 Թուականէն, երբ Հռովմէական կայսրութեան երկու մասի բաժնուելուն հետեւանօք, Կրետէ կղզին Արեւելեան կայսրութեան վիճակեցաւ։

Հակառակ անդադար կռիւներուն, որոց թատր կը հանդիսանար, այս փոքր երկիրն իր ընտիր նաւահանգիստներով եւ արգասաբեր հողով, երկրակալներուն ցանկութիւնը կը գրգռէր։ 673 էն սկսեալ Արաբներն եկան աւերել Կրետէի ծովեզերքներն, եւ 824ին վերջնապէս հաստատուեցան հոն բնիկ Գորտովացի (Սպանիա) Ապու-Հասան անուն անձի մ'առաջնորդութեամբ, որ եկած տիրած էր Անտալուզիայէն բերած նաւատորմով մը։ Իզո՛ւր Յոյները ջանացին վանել երկրակալները։ Միքայէլ Բ. կայսեր ղրկած զօրքերը պարտուեցան Թողել կղզին, որ այն ատենէն դարձաւ ծովահէններու որջ մը, որք ամբողջ դար մը ասպատակեցին Միջերկրականի մէջ։ Կոստանդիանոս Բ. կայսրն իսկ ալ փորձեց վանել Արաբներն այս ծովային կայանէն, բայց Միքայէլ Բ.էն աւելի չյաջողեցաւ, եւ միայն Ռոմանոս Բ.ի օրով է որ Նիկեփոր Փոկաս 961ին յաջողեցաւ ետ առնել Կրետէն։ Լատինական կայսրութեան հիմնարկման պահուն (1204), Կրետէ կղզին միճակեցաւ Մոնֆէրրայի մարքիզ Վոնիփաչի, բայց աս չուզեց պահել զայն եւ 1000 մարքի եւ մաս մը հողի փոխարէն իր բոլոր իրաւունքները թողուց Վենետիկի հանրապետութեան։ Վենետացիք դժուարութեամբ յաջողեցան իրենց իշխանութիւնն հաստատել իրենց նոր ստացուածքին վրայ։ Կրետացիք, ձեռնտուելով աջակցութեամբ, որք Վենետիկի ժառանգական թշնամիներն էին, հզօրապէս կռուեցան իրենց նոր տէրերուն դէմ, որք ի բաց առեալ թերեւս 1293 էն 1332 ի ժամանակամիջոցն, երբեք խաղաղապէս չվայելեցին իրենց գնած կղզին։

1645ին Սուլթան Իպրահիմ որոշեց տիրել Կրետէի։ 100,000 հոգիէ բաղկացեալ բանակ մը Հանեա ելաւ, գրաւեց այս բերդաքաղաքն յիսուն օր պաշարելէ ետք, եւ յետոյ գնաց պաշարել Գանտիան։ Այս վերջին քաղաքը գթօրէն ղիմադրեց յարձակողներու ջանքերուն եւ 1669 սեպտ. 25ին, այն է 24 տարի ետքը միայն, Թուրքերն յաջողեցան անձնատուր ընել Գանտիոյ յամառ պաշտպաններն, հակառակ այն օգնութեանց զորս քրիստոնեայ գլխաւոր տէրութիւնք ընծեռեցին Վենետացոց։ Վենետիկ բովանդակ Կրետէն թողուց Թուրքիոյ եւ իրեն վերապահեց միայն Կրապուսի, Սբինա — Լոնկայի եւ Սուտայի նաւահանգիստներն, որք յետոյ նմանապէս իր ձեռքէն ելան, առաջին երկուքը 1692ին եւ վերջինը 1715ին, յորմէ յետոյ կղզւոյն բացարձակ տէրն են Օսմ. Սուլթանները։ Օ. ՀՈՒՏԱՍ

ՀԻՆԳ ԱՄՍՈՒԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Այս օրերս Պոլսոյ մէջ տեսանք հայազգի մը որ ոչխարի վաճառականութեամբ Գարաքիլիսէէն ճամբայ ելած է անցեալ սեպտ. 3ին եւ այս շաբթու մայրաքաղաքս դարձած է՝ հինգ ու կէս ամսուան հետաքրքրաշարժ ճամբորդութենէ մը ետքը։ Այս անձ երկու տեղացի ընկերներով 1,000 հատի չափ ոչխարի հօտ մը առջեւէն ձգելով Պասյազիտի գաւառին Գարաքիլիսէ քաղաքէն ճամբայ կ'ելնէ, եւ ուղիղծն որոշելով այնպէս որ իր ոչխարներուն ճարակ կարենայ գտնել, նախ կը դիմէ Երզրում, Բասենու դաշտէն անցնելով, յետոյ կուգայ Երզնկա՝ Օվայի դաշտը ճեղքելով, ապա Սեպը չէչէկէն անցնելով Արաբկիր կ'երթայ, յետոյ Մալաթիա, Գըրգիւզլի կամրջէն անցնելով։ Մալաթիայէն կ'երթայ Այնթապ՝ երեք ժամու ճամբայ Մարաշի մօտենալէ յետոյ։ Այնթապէն Հալէպ, Շամ, եւ Ճօլանի դաշտէն անցնելով Տիբերիա լճին քով Յովսէփին հորն այցելելէ ետքը, կը հասնի Նազարեթ, ուր Ռուսերը ուխտատեղի մը ունին։ Հին բարեպաշտական պարտաւորութիւնը կատարելէն ետքը, կ'երթայ Աքեա, ոչխարներն հոն կը թողու, հայրենէն չոգենաւ կը նստի Եաֆա ելնելու. բայց ծովն ալեկոծուած ըլլալով, Լոյտի շոգենաւը զինք կը հանէ Բոր-Սայիտ, ապա Աղեքսանդրիա, ուստից երկու շաբաթ յետոյ կը դառնայ Եաֆա, ուխտի կ'երթայ Երուսաղէմ, ուր քսան եւ հինգ օր կենալէ ետքը կը դառնայ Աքեա, ոչխարները կը ծախէ (հատը մէկ գազ. ոսկիի), յետոյ կ'երթայ Պէյրութ, եւ Կիպրոսէն անցնելով ու տեղւոյն ծխախոտին աժնութեան եւ լաւութեան սքանչանալով, կուգայ Իզմիր, ուր ութ օր կը կենայ, անտի Կ. Պոլիս, ուր ամենայն դիւրութեամբ ցամաք կ'ելնէ, պատրաստուելով Բշ. վերադառնալ Գարաքիլիսէ՝ Տրապիզոնի ճամբով։ Թէեւ փոխադրուած հօտը բաւական արժէքաւոր ապրանք մ'էր, բայց ճամբան գծղի հետ գործ չեն ունենար, ի բաց առեալ Աքեայի մօտերն, ուր հօտին քուրդ հովիւները կը յաջողին ոչխարներն անվնաս պահել։ Աւասիկ շատ յաջող եւ նիւթապէս ալ արդիւնաւոր ճամբորդութիւն մը, մինչ մեք Պոլսեցիքս մեծ գործ մը կատարած կը սեպենք եթէ Ալեմտաղի ճամբորդութիւն մ'ընենք։ Մոռցանք յիշելու թէ այս ձեռներէց հայազգին, — որ 25 տարեկան երիտասարդ մ'է ամուսնացած, — քահանայի տղայ մ'է, որդի Գարաքիլիսէի Մայր Աստուածածնայ եկեղեցւոյն երէց Տ. Կարապետ Տ. Սահակեանի։ Սարգիս էֆ. Տ. Սահակեանի պապն ալ տէրտէր է։

ԿԱՆԹԵՂԸ

(Սովորական Հայոց կեանքէն)

Դեռատի հարս մը, որ իր այրը կորուսանելու դժբախտութիւնն ունեցած է, Ս. Ծննդեան ճրագալոյցին մէջ փոշի կը զարնէր։ Մայրիկն՝ իր փոքրիկ Թոռնիկն, հայրիկ երկամեայ, հարսին գիրկէն արդէն չըլլալու համար, գրկելով դրացնի մը տուն գնացած էր. իսկ մեծը՝ 4-5 տարեկան, իբր օգնական՝ մօրը քով թողած։ Ա՛ գիտէ ինչե՛ր կ'ընէր խեղճ հարսնուկին միտքէն, ինչե՛ր կը յուզուէր անոր ներսն, որոնց հետեւանօք առաստաղէն կախուած կանթեղը վար առնել մոռնալով, ագուձող (*) առնելով կը շարժէ, առանց նշմարելու կանթեղին կը զարնէ, որ մէկը իմանաւով ներքեւ վրայ ջարդ ու փշուր կը լինի եւ քարիւղի գարշահոտութիւնը կը տարածուի ամէն կողմ։ Այս արկածին ի տես, իր աչքին առջեւ կը պատկերանայ մեղապարտութիւն, կը լիզէ որ «Ան» բերած էր։ Միտքը կ'երկնայ նաեւ կեսրոջմէն յանդիմանուելու վախն եւ բոլորովին ուժասպառ՝ նստած կ'արտասուէ, որուն կը հետեւի իր աղջիկն, հեծեծականման եւ անուշիկ։ Կ'անցնի իբր կէս ժամ. կեսուրը կը վերադառնայ եւ տեսնելով որ մայր ու աղջիկ կ'արտասուեն, պատճառը կը հարցնէ։ Փոքրիկն անդիէն «մարիկ, ապաս (**) «լամպան» կոտրեց «տէ» ատոր համար կուլայ կոր նէ, եա ալ կուլամ կոր»։ Բարեբախտաբար, կեսուրն՝ այս անգամ չուզելով հարսն աւելի վշտացնել, «չէ՞ս ամչնար որ «ղօճա» հարս մէկ լամպային համար նստեր կուլաս կոր, կոտրեցաւ նէ կոտրեցաւ, Աստուած նորը կուտայ» կ'ըսէ։ Այս անգամ հարսն է որ հեկեկալով կ'ըսէ. «հապա «Ան» բերած էր նէ»։ Այս «Ան»ը սպաքէ պէս կը մտնէ պառաւին կուրծքը սիրտն եւ միտքին փաթթուած կ'արտասուեն. ո՛վ գիտէ թէ մինչեւ ե՛րբ ամէն կողմէ հոծած յորդառատ արցունքներ կը զուրնէ ամէն խուղ ու խութ։ Կ'ակնկալեմ այս անիկ նոյն օրէ հնգամեայ մանկիկն իր բազմագրութեան լեզուովը կ'ըսէ. «... Ապաս աղայիս (***) բերած լամպան կոտ...

(*) Փոշի զարնելու համար երկայն եւ բարակ ձողի մը ծայրն ալուէսի եւ կամ գայլի ագի կը հաստատեն, որ ագուձող կը կոչուի։ Զաննեցաւնները քուրջի կտորուանք կ'ընեն, Թուեցեկի պոչին պէս։

(**) Կեսուրներն, որպէսզի իրենք միայն մայրիկ ըսուին, Թոռներնուն կը պատուիրեն որ իրենց մօրը կամ հարսին կամ ապա ըսեն եւ կամ միայն անունը տան։

(***) Հայրերու գլխաւորաբար տղա կ'ըսուի, Թէեւ գիտած է նաեւ գործածուիլ հայրիկ բառը։

բաց տէ, ատոր համար լացինք աս օր. աղաս ալ չի գար կոր որ համ մ՚ալ բերէ։ Ազնիւը (դրացւոյն խելահաս աղջիկը) կըսէ կոր թէ, ազգ. Աստուած պապուն տունն է, իրա՞ւ է, ե՞րբ պիտի գայ, ժամէն «սանհա» չելա՞ն»։ Անգիտակից մանկան մը բերնէն ելած այս խօսքեր ո՞վ չեն յուզեր։ կոտրուածին տեղ նորը բերել խոստանալով և մխիթարական քանի մը բառ թոթովելով, դուրս կելնեմ, ես ալ արտասուելու, որով գլխս ճնշող, սրտիս վրայ ծանրացող բեռէ մը կազատիմ կարծես և կը հովահրիմ։

Ցան երեցն այս տնիկն օրհնել մոռցած է՞— Ոճիր մը չէ՞ արդեօք այսպիսի ընտանիք մը զրկել հոգեւոր մխիթարութենէ։ Ո՞րչափ մեծ վիշտ մ՚եղած է իրենց սրտին։ Ահա այս է որ առիթ տուաւ ինձ սոյն սրտաճմլիկ դէպքը նկարագրելու։

Սրվակ Յ. Մ. Գարաքէօզեան

ՁԱՐՁԱՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ՏՂԱՔ

Անցեալ շաբթու Ս. Լուսաւորչի վարժարանին դաստիարակը՝ Տիրացու Ցարութիւն Տայեան աղքատ աշակերտի մը գլխուն գաւազանի երեք հարուած իջեցնելով գլխը իջուածքի ենթակայ կ՚ընէ. յանցանքն աղքատութիւնն է որ տան փարաձի գրի թուղթ չէ կրցեր առնել. հիմակ երեք, վիզն ուռեցք անկողին պառկած ըլլալով տղան՝ գրի թուղթին սակն հոգ ընող խե՜ղճ հայրն իր օրուան հացին փարան բժիշկի կուտայ։

Նոյնպէս քանի մը շաբաթ առաջ յիշեալ դաստիարակն յանցաւոր տղու մը գլխուն վրայ իբր պատիժ երեք հատ ընկոյզ կը կոտրէ. չափազանցութիւն չկարծուի. մենք կը զարմանանք թէ ինչպէս կ՚ըլլայ որ Արժ. Տեսուչ վարդապետն այդքան վայրենութիւն մը անտես կ՚առնէ ու չի լսեր իսկ կոտրուած ընկոյզներուն ձայնն որ մատղաշ գանկերու վրայ կը փշրուին. ինչքա՜ն վայրագութիւն։ Տիրացուին ամենատակալի վտանգաւոր պատիժ մը նոր գիւտը Լուսաւորչի աշակերտաց սարսափ ազդելով—հելուա, պէօրէկ կը համարին փալախան՝ ընկոյզ-պատիժին քով. եթէ գործադրութեան դրուի այս գիւտն, իրա՜ւ որ փալախանը փնտռելու պիտի ըլլան աշակերտք։

Ատաբազար, 12 Փետր. Պարգեւ.

ԷՏԻՐՆԷԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էտիրնէցին լուռ գործող մ՚է, պարծանք չի սիրեր. թէեւ ունի պարծենալու առիթներ։ «Ի սէր Ցիսուսի աղքատացելոյն» անուն ընկերութիւնն որ 56ին հիմնուած է, անցեալներն իր 41րդ տարեդարձն ըրաւ, որուն վրայ կ՚արժէ որ քիչ մը խօսիմք, կանխաւ ներողութիւն խնդրելով եթէ համեստութիւննին վիրաւորած նկատուիմ։ 1856ին, տեղւոյն երեւելիներէն մի քանիներ, (մեծ մասամբ անուս մարդիկ, որ աւելի կամիլէ գլս վիրենք գովելու) միացընելով իրենց լարոյական եռանդն «Ի սէր Ցիսուսի աղքատացելոյն» անուն բարեգործական ընկերութիւն մը կը հիմնեն, որ հետզհետէ կը վարգանայ, կը հարստանայ ժողովրդին կաթիլովն եւայլն, ու իբր բարերար հետեւանք՝ այսօր հայ մուրացիկ մը, հայ թշուառ մը չենք գտներ Էտիրնէի մէջ, ուր 7–800 տուներ կան հայ։ Ուր որ հաց չկայ, հոն ուտելիք կը ղրկէ, ուր որ հիւանդ, հոն բժիշկ կը ղրկէ. և այսպէս թոյլ չի տար որ թշուառի մը աղաղակն անարձագանք մնայ։ Եւ մինչեւ այսօր 41րդ շրջանին մէջ ցարդ տկարացում մը ցոյց տուած չէ, միշտ քալելով, միշտ կանոնաւոր գործելով։ Էտիրնէ մինչեւ մօտ թուականներս մէկ գլխաւոր պակասութիւն մ՚ունէր. դեռ անծանօթ էր իրեն այս առածը թէ՝ «լեզուն Ազգ կը նշանակէ»։ բայց մօտ ժամանակներս դպրոց տեսնող երիտասարդութիւնն արդէն սկսած է իր մէջ ըմբռնել զայս և հայախօսութիւնը բարեկամական շրջանակներու մէջ ոտք դրած է, բաց ի ընտանեկան շրջանակներէն, ուր պառաւներու դարը կը տիրէ դեռ։ Այս առթիւ երիտասարդութեան իբր փայլուն ներկայացուցիչ չեմ կրնար չյիշել Մաքսուտ Եազուպեան էֆ.ն որ ստանձնած դպրոցի հոգաբարձութեան կարեւոր դերն, ամէն ջանք ի գործ կը դնէ դպրոցին բարելաւութեան և այսօր Էտիրնէի մէջ ալ դադրած են այն գանգատներն որ առկից առաջ միշտ դպրոցին շուրջը կը դառնային։

Էտիրնէ, 12 փետր. 97.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ.—Լ. Սալզպըրիի ծանուցագրին պատասխանելով Կրետէի խնդրին վրայ, Գերմանիա ցաւ կը յայտնէ որ Լ. Սալզպըրի որոշ յայտարարութիւն մը չըներ զԿրետէ և զՊիրէօն պաշարման ենթարկելու առաջարկին վրայ, կարծիք մը չի յայտներ Գերմանիոյ այն յայտարարութեան վրայ թէ Կրետէի մասին Ցունաստանի բաղձանքներն անընդունելի են, և թէ անընդունելի է նաեւ որ Ցունաստան մասնակցի Կրետէի խնդրոյն լուծման, և թէ անկարելի է չքմեղացնել զՅունաստան՝ միջազգային օրէնքի դէմ գործած յանցանքին առթիւ։ Գերմանիա կ՚ըսէ իր պատասխանով որ եթէ նոր միջոցներ ձեռք չառնուին, Գնդ. Վասոս և իր զօրքեր ետ չպիտի կանչուին Ցունաստանի կողմէ, և քանի որ գնդապետն հոն մնայ, արիւնհեղութիւն անշուշտ պիտի պատահի Հելլէն և Եւրոպացի նաւային զօրաց միջեւ, անհաշուելի հետեւանքներով։ Այս աղէտքին առաջքն առնելու համար Գերմանիոյ համոզումն է թէ ճնշում պէտք է ի գործ դնել Ցունաստանի վրայ։ Ի վերջոյ, Գերմանիա յոյս կը յայտնէ որ Անգլիա վերջնապէս պիտի չդադրի Տէրութեանց գործակցելէ՝ ի Կրետէ Ցունաստանի գործողութիւնը կրճատելու համար։

—Եւրոպեան լրագիրք կը յիշեն Օսմ. ծանուցագիրն, որով մատնացոյց եղած են Ցունաստանի ապօրէն վարմունք, ի մէջ այլոց Քիոս զէնք հանելն՝ Ցունաց բաշխուելու համար։

—Եթէ թշնամութիւնք սաստկանան ի Կրետէ, Արնաուտները զինուած և պատրաստուած են Արտայի մօտ հելլենական հողը կոխելու, կ՚ըսեն գերման լրագիրք, ի խոհեմութիւն յորդորելով զՑունաստան։

—Աթէնքի լրագիրք կը հերքեն այն լուր թէ Քրիստոնեայք նոր ջարդեր ի գործ դրեր են Կրետէի մէջ։

—700 հելլէն զինուորք թնդանօթներով ցամաք ելեր են մերձ ի Քիսօոս։

—Երեւելի աշխարհագէտ Քիբերդ Կրետէի մասին հետեւեալն ըսաւ գերման խմբագրի մը.— «Պէտք չէ զարմանալ թէ հելլէն զօրքն ինչպէս Կրետէ նետեր է հակառակ Տէրութեանց նաւախմբերու հսկողութեան։ Կղզիին եզերքներն այնքան ծակուծուկ տեղուանք ունին որ պարզապէս անհնար է գաղտագողի հոն ելնողները տեսնել և արգիլել։ Կղզիին ներսի կողմը գրեթէ անառիկ է. երկրակալներն երբեք լիովին չեն կազմակերպած ներսերը։ Որչափ բնակիչ ունի, երբեք աղէկ չէ գիտցուած. միայն Ցոյներուն թիւը կարելի եղած է մերձաւորապէս գիտնալ՝ քահանայից տումարներուն միջոցաւ։ Կրետէի լաւագոյն քարտէսն է յիսունական թուականներուն անգլիացի նաւապետ Սբրաթի շինածն, (հիմա ծովակալ Սբրաթ)։»— Հիմա Քիբերդ ինք կատարելագոյն քարտէս մը կը հրատարակէ Կրետէի։

— Կրետէցի ապստամբապետներն յայտարարութիւններ ղրկեր են՝ համակրելով Վասոս գնդապետին։

— Հելլենական կառավարութիւնը վերջնապէս ետ կոչեց իր Հանեայի ընդհ. հիւպատոսն, յայտարարելով թէ այլ եւս ձեւէն հիւպատոսի պէտք չկայ Կրետէի մէջ։

— Վարչապետ Տէլեանիս Ծորկիոս թագաւորին համակրանք յայտնելու համար եկողներուն հանդիսապէս կարդաց Գնդպ. Վասոսի պաշտօնական հեռագիրն, որով կը ծանուցանէ ուրբաթի կռիւն, յորում Վուքոլիցի ամրացեալ գիւղն առնուեր է, կորուստ ըլլալով մէկ սպայ սպանուած, եօթն զինուոր և 15 Կրետացի կամաւոր վիրաւորուած. Հանեայէ զօրք եկեր է ի պաշտպանութիւն Վուքոլիցի, և Լիվատիայի մօտ գիւղ մը բռներ է. բայց այս գիւղը հիմա Վասոսի ձեռքն է։ Եթէ Հելլենաց խօսքին նայուի, իրենք շատ մը գերի բռներ են և բաւական կորուստ ալ պատճառեր են այս առթիւ։

—Հանեայի դադարեալ հելլէն ընդհանուր հիւպատոս Եէննատիոս Վասոսի բանակետղը գացեր է իբրեւ արքայական պատուիրակ։

—Աւստրեան «Սամարացւոց Միութիւնը» 12 այր և երկու կին հիւանդապահ կը ղրկէ Կրետէ, վիրաւորուածները դարմանելու։

ՊԵՐԼԻՆԷՆ առ Թայմզ ուղղեալ հեռագիր մը կը ջանայ հասկցնելու թէ Գերմանիա դիւանագիտական ձախողուած մը չէ կրած Պիրէօնի պաշարումն առաջարկելով, թէ տեղի կայ կարծելու որ Տէրութիւնք զանազան պարագաներու պայմանաւոր հաւանութիւններով պատասխանած են առաջարկութեան, և թէ Ցունաստան եթէ նոր յանդգնութիւններ ընէ ի Կրետէ՝ ծովու կամ ցամաքի վրայ, Տէրութիւնք անմիջապէս զսպողական միջոցներու պիտի դիմեն։ Պերլինէն ուրիշ հեռագիր մը, փետր. 10/22 թուակիր, կ՚ըսէ թէ Գերմանիա միշտ խափանելի կը նկատէ Տէրութեանց միջեւ կատարուած բանակցութիւններն, եթէ նախապէս Տէրութիւնք չհամաձայնին՝ իրենց կամքն Ցունաստանի յարգել տալու միջոցներուն վրայ։ Ցունաստան եթէ մերժէ տեղի տալու, ինչպէս կը ծանուցանեն Աթէնքէն առնուած վերջին լուրեր, Գերմանիա ալ պիտի մերժէ յառաջիկայ բանակցութեանց մասնակցիլ, եթէ բանակցութեանց առաջին պայմանը չըլլայ ճնշում բանեցնել Ցունաստանի վրայ, ինչ որ անխուսափելի է՝ Պալքաններու մէջ ընդհանուր պատերազմի մը առաջքն առնելու համար։

— Ռայխստագին իր Բշ. ի նիստին մէջ առաջնոց դիւանագիտութեան ընդունեց ֆոն Մարշալի կտրուկ յայտարարութիւններն ի մասին Գերմանիոյ ընթացքին հանդէպ Ցունաստանի։

ԻՏԱԼԻՈՅ ընթացքին վրայ Բոլիթիշէ Քոռեսբոնտէնց հետեւեալը կը գրէ.— «Բոլորովին ստոյգ է որ Անգլիա ու Իտալիա մերժած ըլլան պաշարման առաջարկը։ Այդ առթիւ կարծեաց փոխանակութիւններ կը կատարուին. ստոյգը սա է թէ Լոնտոնի ու Հռոմի դահլիճները տակաւին հաւանութիւն չեն յայտնած և այժմ հարցումներ ու առաջարկութիւններ կընեն։ Երկու դահլիճներն այժմ առերպարդ ազդարարութիւններ և բարեկամական խորհուրդներ կուտան Ցունաստանի։ Եւ ոչ մէկ դահլիճ կուզէ հեռանալ եւրոպական ներդաշնակութենէն և բոլոր Մեծ Տէրութիւնք անկեղծօրէն կը բաղձան խաղաղութեան երաշխաւորութիւններն ամրապնդելու։»

— Հռոմի ու Նէպոլիի մէջ Ցունաստանի համար համակրական ցոյցեր կըլլան՝ մասնակցութեամբ արմատական երեսփոխանաց, բայց ոստիկանութիւնը կ՚արգիլէ։

ԼՈՆՏՈՆԻ մէկ քանի թերթեր կը ծանուցանեն թէ Տէրութիւնք համաձայնելու վրայ են պաշտօնն յանձնելու Իտալիոյ խաղաղեցնելու և վարելու զԿրետէ՝ յանուն Եւրոպիոյ մինչեւ որ խնդիրը վերջնական լուծում մ՚ստանայ, այսինքն Կրետէի նոր կազմակերպութիւն մը տրուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Վօլթէրր մարտանաւն՝ Աքրոթիրիի ռմբակոծման պահուն՝ Րէթիմօ գացեր է, ուր կռիւ մը միջոցին եօթն իսլամ ու երեք քրիստոնեայ սպաննուած էին։ Ֆրանսական նաւազք ի Սիթիա ցամաք ելեր են։

—Թայմզ կիմանայ թէ անցեալ ուրբաթ Վասոս գնդապետի և ապստամբաց բանակետղներն՝ ի Բլաթանիա և Աքրոթիրի՝ յաջողեր են պարէն ընդունելու։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ անցեալ կիրակի հանդիսական ցոյց մը եղաւ Եորկիոս թագաւորին ընթացքին համար։ Ն. Վեհափառութիւն պալատան պատշգամէն՝ շրջապատեալ իր ընտանեաց անդամներէն և շնորհակալութիւն յայտնելով մաղթանքներ ըրաւ։ Մ. Տէլեանիս, որուն համար ալ համակրանաց ցոյցեր եղան, իր պաշտօնատան պատշգամէն խօսեցաւ ժողովրդեան։

—Հելլէն նաւատորմի երեք մասի բաժնուած է, որուն մին կը գտնուի կրետական ջուրց մէջ, երկրորդն՝ ըմբռնած բորատոսի առջեւ և երրորդը պատրաստ վիճակի մէջ Սալամինի ծոցին վախոզն երթալու, որպէս զի հելլենական սահմանագլուխը պաշտպանէ ո եւ է յարձակման դէմ։

—Վիեննայէն Բոլիթիշէ Քոռեսբոնտէնց հետեւեալը կը գրէ.— «Հելլէն կառավարութիւնը բացորոշ կերպով յայտարարեց թէ բնաւ մտադրութիւն չունի ո եւ է ձեռնարկ ընելու ի Մակեդոնիա։ Հելլենական սահմանագլուխը պաշտպանելու չափ միայն զօրք պիտի ղրկէ ի Թեսալիա։ Հոն բնաւ յարձակում չպիտի ընէ, այլ պաշտպանողական դիրք մը պիտի բռնէ և այդ մօտ հրաման տուած է զինուորական հրամանատարներուն։

—Թանի Աթէնքի թղթակիցը հետեւեալ պաշտօնական տեղեկութիւնները կուտայ հելլենական բանակին վրայ.— «Հելլենական բանակը ծագում առաւ 1821 ին Իբրահիմ իշխանին կազմած հետեւակ զօրաց վաշտէ մը, որուն թիւը չորս տարի յետոյ բարձրացաւ չորս հազարի, որովհետեւ հեծելազօրք մը և մաս մը թնդանօթաձիգ զօրքեր միացած էին։ Այս զօրքեր, որոց կը հրամայէին ֆրանսացի սպաներ, նշանաւոր հանդիսացան շատ մը պատերազմներու մէջ՝ մանաւանդ 1826ին՝ Աթէնքի պաշարման և 1827 ին Քիոսի արշաւանքի պահուն։ Հելլենական բանակը, քանիցս վերակազմուած ֆրանսացի ու պաւերացի սպաներու կողմէ, 1884ին 30,000 հոգիէ կը բաղկանար։ Այդ միջոցին ֆրանսացի սպաներ, առաջնորդութեամբ Վօսէօր զօրապետին, Ցունաստան զրկուեցան բանակը մարզելու երեք տարի՝ այսինքն 1884 դեկտ. 1 էն մինչեւ 1887 դեկտ. 1։ Ֆրանսացի սպայք 1885ին ստիպուեցան մէկ քանի ամիսներ իրենց պաշտօնը դադրեցնել որովհետեւ Արեւելեան Ռումելիի խնդրոյն պատճառաւ բանակը շարժման վիճակի մէջ դրուեցաւ։ Այդ թուականին 60,000 հելլէն զօրք ի զէն կոչուելով սահմանագլուխ ղրկուեցան, բայց յետոյ ստիպուեցան ետ դառնալ Տէրութեանց նաւային ցոյցին պատճառաւ, որուն Ֆրանսա բնաւ չմասնակցեցաւ։ Բանակին շարժման դրուելու գործողութիւնը սակայն յուսախաբութիւն մը յառաջ բերաւ, որովհետեւ ի զէն կոչուած պահեստի զօրքեր քիչ թուով ներկայացան, պէտք եղածին չափ ձի ու դրամ չգտնուեցաւ, նմանապէս պարենաւորութիւնը յուսահատեցուցիչ դանդաղութեամբ մը գործեց և վերջապէս շարժման գործողութիւնն և ոչ մէկ տեւականով յաջողեցաւ։ 1887 էն ի վեր հելլէն բանակին վերակազմութեան համար բան մը չեղաւ. եւրոպական ծանր հոգեր այդ թուականէն ի վեր թող չտուին լրջօրէն զբաղելու այնպիսի խնդիրներով որք կրնային երկրին վրայ դրոշմ բերել։ Այն առեն նոյն իսկ հարկ դատուեցաւ նորաց թիւը նուազեցնել։ Ցունաստանի մէջ զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ է 21 տարեկանէ սկսեալ։ Սկզբամբ, ամէն մարդ որ ընդունակ է զինուորութեան, պարտի երկու տարի գործօն բանակին մէջ մնալ, 10 տարի գործօն բանակին պահեստին մէջ, 8 տարի ժողովրդային բանակին և 10 տարի ալ ասոր պահեստին մէջ։ Բայց իրականութեան մէջ ամէն տարի նոր զինուորաց մէկ մասը միայն ի զէն կը կոչուի և միացեալը բնաւ զինուորական մարզանք չստանար։ Գործօն բանակին պահեստք խիստ անկանոն կերպով կը տրամադրելի վարկին քանակութեան համեմատութեամբ կը հաւաքուին։ Գալով ժողովրդական բանակին ու անոր պահեստին, տակաւին կազմուած չէ և ասոր վերաբերեալ օրինագիծը դեռ ո և է որոշում չէ ստացած Երեսփ. Ժողովէն։ Ցունաստանի բանակն այժմ երեք մասի բաժնուած է՝ որոց կեդրոններն են Լարիսա, Միսոլոնկի և Աթէնք։ Խաղաղութեան ժամանակէն խնդիր կայ այս զօրքերն այնպէս միացնել որ իրենց պատերազմական վիճակին համեմատին։ Հելլենական բանակն է միայն որ ցարդ այդ անհրաժեշտ պայմանը չէ գործադրած։ Հելլէն զօրքեր խելացի են, քաջ, աշխոյժ, և կը պահեն աւանդական ծպրտաճանաչութիւնն ու կարգապահութիւնը։ Եվզոն կոչուած խումբն ընտիր զօրքերէ կը բաղկանայ, որք հելլենական ազգային տարազը՝ ֆուսթանէլլան կը կրեն կորիճռութեամբ։ Ցունաստան ունի բաւական թուով հին ամրոցներ ի միջնաբերդներ կամ դղեակներ, որք այսօր արժէք մը չունին։ Ամէնէն ամրացեալ տեղն է Նաւպլիոն, որուն շուրջը կայ բերդաձեւ պարիսպ մը՝ յառաջապահ մարտկոցներով պաշտպանուած, Պիրէօն և Սալամինա կղզին, որք պաշտպանուած են հրետանիներով և յետոյ ի Թեսալիա Վոլօ ծովածոցին մուտքը։

—Աթէնքի մէջ մեծ յուզում պատճառեց ռմբակոծման լուրը։

ՀՌՈՄԻ լրագրաց մէջ հրատարակեալ զեկոյց մը կ՚ըսէ թէ Իտալիա, կացութեան դժուարութեանց առջեւ, իր ընթացքին սկզբունք ընտրած է բոլոր Տէրութեանց ներդաշնակութեան պահպանումն՝ իբրեւ լաւագոյն միջոցն երաշխաւորելու եւրոպական խաղաղութիւնը։ Կրետէի արդի տագնապը ծագելէ յետոյ, Տէրութիւնք իրենց նաւատորմերը Կրետէ ղրկեցին և որոշեցին մէկ քանի տեղեր գրաւել, որպէս զի համերաշխութեամբ կարգապահութիւնը վերահաստատեն։ Հելլենական գործիչ զօրախումբ մը Կրետէ ցամաք ելած ըլլալով, Եւրոպայի վրայ կրկին պարտաւորութիւն մը դրուեցաւ, որ է արգիլել իսլամաց ու քրիստոնէից միջեւ փոխադարձ յարձակումներ և տեղի չտալ Թուրքիոյ ու Ցունաստանի միջեւ կռիւի մը, որ կրնայ վտանգաւոր չփոթութիւններ յառաջ բերել։ Ներկայ պարագայից մէջ Իտալիա չէր կրնար և պէտք չէր որ հեռի մնար եւրոպական ներդաշնակութենէն։ Իտալիա առանց վարանելու մասնակցեցաւ ու կը մասնակցի խաղաղութեան այս գործին, որով միայն կարելի է գոհացուցիչ լուծում մը Կրետէի համար։

ՄԵՆԱՄԱՐՏՆԻ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պրեսլաւէն կը հեռագրեն թէ վերջացող շաբթուն ուսանողաց միջեւ տասնեւմէկ մենամարտ տեղի ունեցեր են։ Կռուողներէ մին մեռեր է։

ՕՏԵՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն և Սեւ ծովու ռուսական միւս ծովեզերեայ քաղաքաց հելլէնք իրենց հարստութիւնն իրենց երկրին տրամադրութեանը տակ դրեր են։ Մինչեւ հիմա Սեւ ծովու եզերեայ քաղաքաց մէջ հանգանակեալ նպաստներու գումարը կը հասնի ութ հարիւր հազար ֆրանքի։ Աղեքսանդրիայէն տուն մը նուիրած է երկու միլիոն ֆրանք։ Լոնտոնէն տուն մը հինգ հազար անգլ. ոսկի և Թրիեսթէն՝ երկու հազար անգլ. ոսկի։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ մարտանաւերու ծովակալք, անցեալ գիշեր Կ. Պոլիս հասած լուրերու նայելով, զինուորական խորհուրդ մը գումարելով որոշեր են ազդարարել Վասոս գնդապետին՝ դադրեցնել պաշարումն ամրոցներու և ռազմագիտական կէտերու, որոց մեծ մասին մէջ կը գտնուին օսմ. զօրաց մեծ մասն ու իսլամ բնակիչներ, ինչպէս Սելինօ են։ Ծովակալք կը պահանջեն ազատ դուրս հանել այն զինուորներ ու կամաւորներն, որք մէկ քանի օրէ ի վեր պաշարուած են և ուտեստ չունին այն աստիճան որ մարդ գլուխ օրական յիսուն դրամ հաց կամ պաքսիմատ կ՚իյնայ։ Այս ազդարարութիւն ստորագրուելով յանձնուեր է Քանէվարօ ծովակալին, որպէս զի ղրկէ հելլէն հրամանատարին։ Ծովակալք անկից յետոյ եղած գումարման մը մէջ որոշեր են նախ հրահանգ ուղել Կ. Պոլսոյ դեսպաններէն, որպէս զի հաստատապէս գիտնան իրենց ընելիքն, եթէ հելլէն հրամանատարը մերժողական պատասխան տայ։

—Ռմբակոծման պահուն ապստամբներէ տասնեւհինգը վիրաւորուեր են։ Հէրքուրի մակոյկը փոխադրեր է զանոնք։

— Հանեայէն փետր. 10/22 թուականաւ կը գրեն թէ Անգլիոյ, Ռուսիոյ ու Իտալիոյ դեսպանք՝ Սելէյման Թահսին էֆէնտիի հետ՝ Քանտանօ գացեր են, ուր երկու հազար իսլամ պաշարուած են։ Ցաջողեր են իսլամաց կիներն ու տղաքները շոգենաւ դնելով Հանեա տանիլ։ Աւստրիական զրահաւոր մը և երեք թորփիլանաւեր Հանեա ժամներ են։

— Փետր. 10/22ին հինգ մարտանաւ Գանտիա ժամնելով նաւահանգիստին մէջ կեցան։ Քաղաքին մէջ կան յիսուն քրիստոնեայ։ Կառավարութեան մերժելուն հետեւանօք եւրոպական դրօշները չպարզուեցան։

— Թայմզ լուր կառնու Գանտիայէ թէ կացութիւնը կը բարուքի։ Գիւղերու բոլոր իսլամք քաղաքին մէջ կը գտնուին։ 7000 քրիստոնեայէ միայն 400 կայ։ Անգլիոյ, Իտալիոյ և Ռուսիոյ հիւպատոսաց առաջարկութեամբ ընդունուեցաւ ի Սելինօ եօթն օրուան զինադադարը։ Հելլենական թորփիլը նաւն առանց Կրետէի մօտենալ կարենալու Միլօ գնաց։ Զինադադարէն առաջ Սելինոյի մէջ կացութիւնը շատ դժուար էր։ Քանտանոյի մէջ կան 1,700 տեղացի իսլամ և 246 զինուոր երեք թնդանօթով։

Ի Քասթէլլի 850 տեղացի իսլամ, 242 զինուոր և երեք թնդանօթ։ Հրաձգութիւնը տասնեւչորս օր շարունակեց։ Հիւպատոսք հրացանի հարուածներուն մէջէն Քանտանօ գացին և զինադադարը կնքեցին, պատանդներու փոխանակութենէն յետոյ։ Օտար նաւերու բժիշկներն Հանեա տարուած տասն վիրաւոր դարմանեցին։ Բարիզէն փետրուար 11/23 թուական հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ Վասոս գնդապետին բանակետղն երեք օրէ ի վեր պարէն չունի։ Աքրոթիրիի ռմբակոծման պահուն տեղւոյն վանքը տասը վայրկեանի մէջ հինգ կոծաներ է ռումբերէն։

—Ֆրէմտէնպլատ կ՚իմանայ թէ Անգլիա, Գերմանիա, Աւստրիա և Ռուսիա համաձայներ են համերաշխ գործելու եղանակի մը վրայ։ Իտալիա յայտարարեր է թէ կը հաւանի տէրութեանց բոլոր ձեռնարկներուն։ Ֆրանսա ալ եթէ ցարդ չէ պատասխանած, իր հաւանութիւն տարակուսելի չէ։ Տէրութեանց որոշումը սա է.— Վերջնագրի ձեւով ծանուցագրով մը պիտի հրաւիրուի Ցունաստան հեռանալ Կրետէէն։ Ասոր պիտի հետեւին ճնշողական միջոցներ որոց պիտի մասնակցին բոլոր Տէրութիւնք։ Վիեննական թերթը կըսէ նաեւ թէ Անգլիա ալ ինչ ինչ պայմաններով պիտի մասնակցի պաշարման։ Ուրեմն կարելի է այլեւս ներդաշնակութիւնը կատարեալ նկատել ամէն կերպով։

ՀԱՊԷՇՍՏԱՆ. — Ասմարայէն կը հեռագրեն փետր. 13/25 թուականաւ թէ Րաս Ալուլա մեռեր է։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԿՐԵՏԷ

ԱԹԷՆՔ, 26 փետր.—Երեսփ. ժողովն երէկ չգումարուեցաւ։ Այսօր վեց Մեծ Տէրութեանց ծովակալք Հանեայի մէջ յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, ծանուցանելով որ Սուտայի ծովածոցն ու քաղաքները գրաւուած են և օտար նաւ մը եթէ թշնամական արարք մը գործէ, բռնի ոյժով ետ պիտի մղուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտերու ժողովին մէջ Լորտ Սալզպըրի պարզեց կառավարութեան քաղաքականութիւնն ի մասին Կրետէի։ Նախարարապետը կը կարծէ թէ այս քաղաքականութիւն կը համապատասխանէ միւս Տէրութեանց դիտաւորութիւններուն։ Պիտի ձեռնարկուի վերակազմելու վարչութիւնը Կրետէի կղզւոյն, որ պէտք է մնայ իբրեւ մէկ մասը Թուրքիոյ։ Տէրութիւնք պէտք է որ իրենց որոշումը յարգել տան բռնի ոյժով։ Պիտի պահանջուի որ հելլէն զօրախումբերն ետ կանչուին։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վոլֆ Գործակալութիւնը Բեդերսպուրկէ ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանայ թէ Ռուսիա՝ ճանչնալով Գերմանիոյ ընթացքին արդարութիւնը թէ՝ ի մասին Կրետական գործոց և թէ հանդէպ Ցունաստանի, անհրաժեշտ դատած է ազդարարել Ցունաստանի որ մինչեւ երեք օր ետ կանչէ իր նաւատորմն ու զինուորական բոլոր ոյժերը. զի հակառակ պարագային մէջ Ռուսիա ամենախիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնու հանդէպ Ցունաստանի, և այդ միջոցներու առաջինը պիտի ըլլայ հելլենական ծովեզերաց պաշարումը։ Ռուսիա արդէն այդ միջոցներուն հաւանած է Ֆրանսայի հետ համաձայնութեամբ և բացարձակ ներդաշնակութեամբ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ։ Ռուսիա և ոչ մէկ պարագայի մէջ թող պիտի տայ որ եւրոպական խաղաղութիւնը վտանգուի։ Համաձայնած է Տէրութեանց հետ, որպէսզի հելլէններուն Կրետէէն հեռանալէ յետոյ նախ խաղաղութիւնն ու կարգապահութիւնը վերահաստատուին Կրետէի մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Ցունաստանի թագուհին հրաժարական ղրկեր է Զարին՝ ռուս նաւատորմի պատուակալ ծովակալի տիտղոսէն՝ իբրեւ բողոք մը՝ ռուս նաւատորմին կողմէ ի Կրետէ Հանեայի բանակետղին ռմբակոծուելուն դէմ։

—Մեծ Տէրութիւնք որոշեցին վերջնագիր մ՚ուղղել Ցունաստանի, ազդարարելով հեռանալ Կրետէէն։ Հելլէն կառավարութիւն եթէ մերժէ համակերպիլ Տէրութեանց հրաւէրին, Անգլիա պիտի հաւանի Պիրէօնի պաշարման։

—Հանեայէն կը գրեն թէ պարէնի պակասութեան պատճառաւ, Բլաթանիայի հելլէն բանակետղին մէջ սով կը տիրէ։

ԱՆԳԼ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ շաբաթական հաշուեկշռէն կ՚երեւի թէ մետաղադրամն աւելցած է 546,000, առեւտրական թուղթերն աւելցած են 766,000 և պանքատոմսերու պահեստը պակսած է 409,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 53.40 առ հարիւր։

ԱՅԼ ԱՌԹՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 26 փետր. (երեկոյ).— Ամերիկայի և Սպանիոյ միջեւ յարաբերութեանց խզում մը մօտալուտ կը համարուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանայ մէջ Քաղաքական ժողով մը կազմուած և տեղեկագրուած ըլլալով Պատրիարքարանի՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ վաւերացման գիրն ղրկուեցաւ։ Այս ժողովը կը բաղկանայ տեղւոյն խոհեմ և արժանաւոր ազգայիններէն և արդէն ըստ մեր տեղեկութեան ձեռնարկած է ի գործ։

—Հիւանդանոցի միսի տեսակին վրայ դիտողութիւն եղած ըլլալով, հարկ եղած հրամանները տրուած են կառավարութեան կողմէ, լաւ միս տրուելու համար։

—Գաւառական անկարող վիճակակիցներու ուղեւորութեան ծախուց համար Վարչութիւնը կարգադրութիւններ պիտի ընէ, որոնց

համար բանակցութիւնք կը կատարուին։

—Կիլիկիոյ հանգուցեալ Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսը թողած էր արժէքաւոր նիւթեր ու մուրհակներ պարունակող անօթ մը և 500 ոսկի Հալէպի դրամատան մէջ։ Այս գումարը կտակած էր Հալէպի ազգային գեանի մը ծախքերուն, և գոյքերուն մէջէն ինչ որ եկեղեցապատկան չէ և իր ժառանգորդներուն կ'իյնայ, Աթոռին կտակած էր։ Ահա՛ այս կտակին դէմ յառնուն ժառանգորդներու դատ մը բացած ըլլալով, Աթոռին իրաւունքները պաշտպանելու համար Վարչութեան վերջին նստին մէջ յանձնաժողով մը կարգուեցաւ։ Ժառանգորդները կը պնդեն թէ եկեղեցականի մը բոլոր ստացուածքն, ո՛ և է անձի ստացուածքներուն նման, իր ժառանգորդներուն կ'իյնայ։ Պատրիարքարանը բնականապէս չընդունիր այս վարդապետութիւնը։

—Հետեւեալ լուրն որ մեզ կը հաղորդուի՝ վերապահութեամբ կը հրատարակենք, յուսալով որ պէտք եղած բացատրութիւնը կը հաղորդուի․

«Կը լսենք թէ երկու կրկնամուսնութեան դէպք պատահած է մօտ օրերս, մէկը Սկիւտար, մէկը Պոլիս․ երկուքն ալ արտօնուեր են Հռոմ. Հայոց Պատրիարքարանէն, ամուսնացողք ընդունած ըլլալով հռոմէականութիւնը։ Ասիկա այնչափ զարմանալի կը թուի մեզ որ Հռովմ. Եկեղեցին ամէնէն խիստ է ամուսնալուծութեան դէմ․ արդեօք Հայ. Եկեղեցւոյ պսակը չեղեա՞լ կը նկատէ։ Կ'արժէր որ այս խնդիր լուսաբանուէր։»

—Խասգիւղէն դարձեալ գանգատ կը գրուի մեզ՝ Նպաստից բաշխման գործին անկանոնութեան համար Թաղ. Խորհրդոյ շրջանակին մէջ։ Կը հարցուի թէ ինչո՞ւ համար Թաղ. Խորհրդոյ գործողութիւնք մէկ-երկու հոգիի ձեռք թողուեր են, որ արդէն գոհացուցիչ պայման մը չէ՝ նպաստից բաշխման համար։ Կը գանգատուի նաև թէ բուն կարօտեալներ զանց կ'առնուին, թէ կը նպաստաւորուին նուազ կարօտեալներ, և թէ նպաստից բաշխման կոչուած անձինք գինետուներու մէջ ժամանակ կ'անցունեն, ևն։ Այս պարագայից վրայ Ազգ. Պատրիարքարանի խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի, ի սէր նոյն այն արգահատելի Խասգեղցի աղքատներուն որոց վիճակը բարերարներուն գութը շարժած է այնքան։ Այնպիսի մանրամասնութիւններ ալ կը պատմուին մեզ զորս զանց կ'ընենք առ այժմ. Վերջին գանգատագիրը զոր ստացանք՝ ստորագրած է գիւղին ծանօթ ազգայիններէն Գրիգոր էֆ. Թէրզեան։

—Ղալաթիոյ Թաղային Նախակրթարանի Տեսչութիւնն հրապարակաւ իր շնորհակալիքը կը յայտնէ հետեւեալ Պատ. անձանց որ յիշեալ վարժարանի աշակերտաց դպրոցական բոլոր դասագրեանքն անձնուիրաբար հոգացած են. —Միհրան էֆ. Արիկեան, Բիւզանդ էֆ. Պօղաճեան, Սիմոն էֆ. Գափամաճեան, Լեւոն էֆ. Հաճեան, Սմբատ էֆ. Դաւթեան և Վահրամ էֆ. Մարգարեան։ Ղալաթիոյ Նախակրթարանն այժմ ունի 32 արու և 10 աղջիկ աշակերտ, 7 ուսուցիչ և մէկ վարժուհի։ Դասախօսութիւնք կանոնաւորապէս կը շարունակուին։ (42 աշակերտի ո՞ւթ ուսուցիչ, ի՞նչ առատութիւն։)

—ՀԱՐՄՆԻՔԷ ՄԸ ԲԱԺԻՆ ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ.— Փետր. 9 կիրակի գիշեր Իզմիրի Լուսաւորչեան վարժարանի Ասքանազեան Ընկերութեան տնօրէն խորհրդոյ ատենապետ Սարգիս էֆ. Պետրոսեանի ամուսնութիւնը տեղի ունեցեր է։ Սեղանի վրայ բաժակ պարպուած միջոցին առաջարկուեր է այս ուրախութենէն բաժին մ'ալ աղքատներուն հանել, և անմիջապէս հանգանակութիւն բացուելով, 182 ¼ ղրշ. հաւաքուեր է, որ յանձնուեր է Բիւզանդիոնի գործակալ Սուքիասեան էֆ.ին, յանուն Հացադնի։ Նուիրատուներուն ցուցակն ալ մեզ ղրկուեր է ի հրատարակութիւն։

—Առաջիկայ կիրակի գիշեր Իզմիրի մէջ տեղի կ'ունենայ Տքդ. Վրթանէս էֆ. Փափազեանի պսակադրութիւնն ընդ Աղն. Օր. Արուսեակ Դր. Կիւլլեանի։ Երջանկութիւն կը մաղթենք։

Ուսումնական Խորհուրդն երէկ իր շաբաթական նիստն ըրաւ Բերայի Արհեստանոցին մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. Խորհուրդն իր Ատենապետէն գոհունակութեամբ տեղեկացաւ թէ, մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանաց մէջ ի գործ դրուելիք առողջապահիկ կանոնաց մասին իր կողմէ պատրաստուած հրահանգին վերջնական քննութիւնը կատարելու յատուկ բժշկական մասնախումբն ընդունած է իրեն յանձնուած պաշտօնն և ըստ այնմ ձեռնարկած այդ քննութեան։ 2. Ուշադրութեան առաւ Ալէմտաղի Թաղ. Խորհրդին կողմէ ներկայացուած մէկ տեղեկագիրն, յորում պարզելէ յետոյ Թաղին Ս. Եկեղեցւոյն և ի մասնաւորի վարժարանին անխնամ վիճակն, այդ կացութեան իբր միակ պատճառ ցոյց կուտայ՝ եկեղեցւոյն սեփական մի կալուածոյ գումարին ինչպէս նաև մի քանի արժէքաւոր նիւթոց ցարդ նշանաւոր ազգայնոյ մը քով ի պահ մնացած լինելն, և կը խնդրէր դարման մը խորհիլ այս վիճակին, որպէս զի Թաղին մանկտին զուրկ չի մնայ դէթ տարրական նախակրթութենէ մը։ Խորհուրդը ներկայացուած սոյն խնդրոյ մասին կարեւորն տնօրինելով որոշեց արդիւնքն յայտագրել Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։ 3. Խորհուրդը նկատելով որ ուսուցչութեան ընտրելոց քննութեան համար որոշեալ երկամեայ պայմանաժամը կը լրանայ յառաջիկայ մարտ 15ին, կարեւոր համարեց ազդարարել քննութիւն անցնել ուզող ընտրելիներու, որպէս զի փութան մինչեւ նոյն թուականը ներկայանալ Խորհուրդին և անցնել իրենց քննութիւնն։ 4. Ուշադրութեան առաւ յանձնարարեալ մի քանի ուսուցչաց քննութեանց մասին քննչաց կողմանէ ներկայացեալ տեղեկագրերն և գոհացուցիչ գտնելով զայնս, առ այս կարեւորն տնօրինեց։

Խորհուրդն ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաև քանի չափ կրթական մասնաւոր խնդիրներով, և որոշեց յետ այսու իր նիստերը գումարել Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Խորհրդարանին մէջ։ Գալոց նիստը տեղի պիտի ունենայ, 28 փետր., ուրբաթ օր, ժամ 3½ին ի Ղալաթիա։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրապետ էֆ.

Ցաւոք տեսի Տեառնընդառաջի, փետր. 14 ուր., Գեր. Տ. Եղնիկ Ս. եպիսկոպոսի Ապահովնոյ մատուցած Ս. Պատարագին առթիւ ի նպաստ ընդհանուր կարօտելոց, Թոփ-Գափուի դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակի արդիւնք (50) յիսուն ղրշ. միայն կ'ուղարկենք ձեզ ի պատշաճ տնօրէնութիւն։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ Ա. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
14 փետր.

Ս. Եկեղեցւոյս առժամեայ Քարոզիչ Արժ. Տ. Վահան Ծ. Վ. Տէր Մինասեան յառաջիկայ կիւրակէ հանդերձեալ է Ս. Պատարագ և պաշտօն մատուցանել ի հանգիստ հոգւոց Ննջեցելոց Աղն. Աստուածատուր էֆ. Մէրճիմէկճեանի, որ այս առթիւ նաև Ս. Եկեղեցւոյս բարեպաշտական յիշատակ մ'ալ նուիրած է։

Ի դիմաց Խնմլք. Ս. Յովհ. Ոսկեբ. եկեղ.
Ն. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
14 փետր. 97, Գարակէօյիւք.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել Պատուարժան Հասարակութեան թէ՝ Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցիս Տիկնանց Պատ. Խնամակալութիւնն՝ ինչպէս 1895 տարւոյ մէջ որ ժամանակին հրատարակեալ է ի լրագիրս, անցեալ 1896 տարւոյ մէջ եւս ի նպաստ Հաստատութեանս հանգանակութեան ձեռնարկելով, յաջողած է 44,361 ¾ դահեկան հաւաքել եւ յանձնել Հոգաբարձութեանս։

Զայս ծանուցանելով Հոգաբարձութիւնս նուիրական պարտականութիւն կը համարի ի դիմաց հարիւրաւոր պատսպարելոց իւր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել առ բարեսէր Նուիրատուս եւ առ Պատ. Խնամակալութիւնն որ իւր պաշտօնավարութեան սկիզբէն ի վեր յարաժամ աջակցելով Հոգաբարձութեանս, խղճի մտօք կատարած է իւր պարտականութիւնն, եւ մասնաւորապէս առ Աղն. Տիկին Թագուհի Յակոբեան, բնակեալ ի Գահիրէ, որ ինքնաբերաբար մասնակցած է Պատ. Խնամակալութեան աշխատութեանց, վերոնշանակեալ գումարէն 38,218 ¼ դահեկան միայնակ իսկ հանգանակելով թէ՝ յԵգիպտոս եւ թէ՝ յօտար երկիր բնակեալ բարեսէր անձերէ։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Վ. Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Գ. ԷՎՐԵՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջոցին նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ռուսական դեսպանատան առաջին թարգման Մ. Մաքսիմով, անգլիական հիւպատոսն ընտանեօք, պուլկարական գործակատարն, աւստրիական դեսպանատան առաջին քարտուղարն և երեսունի չափ օտարազգիներ։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Սիթիա գտնուած 550 իսլամք ֆրանսական շոգենաւով Հանեա փոխադրուեցան։

—Եէնիչէհրի (Լարիսա) իսլամք, կրսէ Իգդամ, բնականաբար կասկածելով հելլենաց ընթացքէն, սկսած գաղթել։

—Իզմիրէն հարիւր պարկ ալիւր ղրկուեցաւ Հանեա։

—Եէրաբէթրա գտնուած իսլամաց պարէն ղրկուեցան։

—Իգդամ կը հրատարակէ Բարիզէն ուղղեալ հետեւեալ հեռագիրը. — «Կը յուսուի կիմանայ թէ տէրութիւնք պիտի բռնադատեն Տէլեանին որ հելլէնք Կրետէէն հեռանան։ Հեռացման գործողութիւնը կատարուելէ յետոյ Կրետէի մասին վերջնական որոշում մը պիտի տրուի։ Հելլէն շրջանակաց ընթացքին եթէ նայուի, հելլէնք «առագաստները ջուրը իջուցած են» և նահանջի պատրաստուելու սկսած կ'երեւին։»

— Կրետէի հիւսիսային արեւմտեան կողմը չորս թորփիլանաւ կը գտնուին՝ ապստամբաց և հելլենացւոց պարէն տանելն արգիլելու համար։

— Իգդամ ուրիշ հեռագիր մ'ալ կը հրատարակէ թէ Մեծ Տէրութիւնք ծանուցեր են Յունաստանի որ Կրետէի մէջ գտնուած հելլէն զօրքերը մինչեւ քառասունչորս ժամ ետ կոչէ։ Հելլենք այդ պատճառաւ դժուարին կացութեան մէջ կը գտնուին։

—Նոյն թերթը կըսէ թէ Բլաթանիա գտնուող հելլէն զինուորք վախնալով որ Տէրութեանց մարտանաւերն զիրենք ռմբակոծեն, դիրքերնին փոխեր են։

— Իգդամ իբրեւ վերջին լուր հրատարակած է Ֆիւանիյէի Բարիզէն առած սա հեռագիրը. —«Մեծ Տէրութեանց առաջարկութիւնը մերժուած ըլլալով Պիրէոն ի մօտոյ պիտի պաշարուի։»

—Թուրք լրագիրք Պրիւսէլէն ուղղեալ հետեւեալ հեռագիրը հրատարակած են.— «Ռուսիոյ կայսրը ծանոյց Յունաստանի թագաւորին թէ ընաւ չպիտի արտօնէ Կրետէի մասին ունեցած դիտաւորութիւնը։ Զարը հրամայեց Նորկիոս թագաւորին որ իր զօրքերն ետ կանչէ Կրետէէն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ՕՍՄ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Հելլենական սահմանագլուխը հաւաքուած զօրաց Ե. զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Մէմտուհ փաշա Սելանիկէն Ալասոնիա ուղեւորեցաւ։ Նոյնպէս Ա. զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Էօմէր Նէշէթ փաշա։

—Բ. Զօրաբանակէն Նորէն պահեստի երեք վաշտեր ալ ի զէն կոչուելու համար հրաման գնաց Սպարապետի Դրան կողմէ։

—Գ. զօրաբանակին հեռագրական գումարտակները հելլենական սահմանագլուխը ղրկուեցան։

—Ելմտական Նախարարութիւնը գրեց Էտիրնէի, Սէլանիկի, Մանաստըրի, Գոսովայի, Գասթէմունիի, Էնկիւրիի, Ատանայի, Այտընի, Գոնեայի՝ Տրապիզոնի և Եանեայի նահանգաց, որպէս զի իրենց տրուելիք հէվալէներով հոգան ի զէն կոչուելիք 192 վաշտերու այլ և այլ ծախքերը։

—Փետր 10ի իրիկունէն ի վեր Սիրքէճիէն ռազմամթերք եայլն կը ղրկուին։ Փետր. 12ին գիշերը 56 վակոն և 14ին 24 վակոն թնդանօթ և ռազմամթերք ղրկուեցան։

—Թէքիրտաղէն երէկի թուով կը հեռագրեն թէ տեղւոյն զինուորական մթերանոցներէն 14 կառք զէնք և ռազմամթերք ղրկուեր են Մուրատլըի կայարանն, ուսկից Սելանիկ փոխադրուեր են։

— Թէքիրտաղէն հելլենական սահմանագլուխը դիմող օսմ. զօրքերը փոխանակ Զօրլուէն կառախումբ նստելու Մուրատլըէն պիտի նստին, ըստ որում Թէքիրտաղի և Մուրատլըի հեռաւորութիւնը 4 ժամ է, մինչդեռ Զօրլուի և Թէքիրտաղի միջեւ հեռաւորութիւնը 6 ժամ է։ մանաւանդ որ Մուրատլըի խճուղին ալ աւելի յարմար է զինուորական փոխադրութեանց։

—Նիկոմիդիայէն, Մուտանիայէն և Պանտրմայէն նախընթաց օր երեք վաշտ զօրք Ռոտոսթօ հասեր և յառաջ առաւօտուն կանուխ Սէլանիկ ղրկուեր են, ինչպէս նաև Մէճիտիյէ շոգենաւուն փոխադրած 750 զօրքերն, 90 սնտուկ ռազմամթերքն ու 50ի չափ գրաստները։ Մուրատլըյի կայարանին մէջ հեռագրական նոր թելեր զետեղուեր ու յատուկ պաշտօնեաներ ղրկուեր են Ռոտոսթոյի հետ հեռագրական յարաբերութիւնները դիւրացընելու համար։

—Հալէպի ու շրջակայից զինուորական ընդհ. հրամանատար Միւշիր Էտհէմ փաշա աւստրիական Մինէվըր շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ։

—Նաւային Ֆէրիգ Հասան փաշայի հրամանատարութեան տակ կազմուած օսմ. առաջին նաւախումբն իր պէտքերը լրացուցած ըլլալով, ընդհանուր ելնելու վիճակի մէջ է։

Իսկ երկրորդ նաւախումբին զինուորական պէտքերն ալ արագանդէս լրացնելու կ'աշխատուի գիշեր ցերեկ։

—Երէկ առտու ինը վակոն վրան ղրկուեցաւ Էտիրնէ՝ Բ. զօրաբանակին համար։

—Մուրատլըէն ուրբաթ օրը վաթսուն վակոն զինուոր ղրկուեցաւ Սելանիկ։

—Թէքիրտաղի ծովեզրը ծանծաղ ըլլալով չորս մաւունայի վրայ առժամեայ նաւամատոյց մը շինուեցաւ՝ զօրքերը դիւրաւ ցամաք հանելու համար։

—Քըրքըլիսէէն (Թերմանիա) կը հեռագրեն թէ օսմ. կառավարութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր ռազմամթերք կը գնէ տեղւոյն զինագործարաններէն։ Օսմ. սպաներ կան հոն գնումները կատարելու։ Վերջին օրերս նոր յանձնարարութիւնք եղան։

—Տիքիմխանէի գործարանին մէջ փութոյ պնդութեամբ զինուորականաց հագուստներ պատրաստուելով մէկ կողմէ կը ղրկուին։

—Անատոլուի կողմերէն ի զէն կոչուած պահեստի 64 վաշտ իրենց ռազմամթերքներով և ամէն պէտքերով Տէտէաղաճէն Սելանիկ պիտի ղրկուին։ Սպարապետի Դուռն առ այդ հարկ եղած քեկըյը ըրաւ Տէտէաղաճ-Սելանիկի երկաթուղւոյ ընկերութեան։

—Պահեստի զօրաց այն սպայք, որք արձակուրդով այլ և այլ տեղեր կը գտնուին, հրաման ստացան՝ արձակուրդնին աւարտած ըլլայ թէ ոչ, անմիջապէս իրենց պատկանած վաշտերուն կեդրոնը վերադառնալ։

—Միւշիր Ապտուլլահ փաշա Պէրութէն ճամբայ ելաւ Կ. Պոլիս գալու։

—Զաթալճայի ամրութեանց միջեւ գտնուած խճուղիները պիտի նորոգուին։

—Կայս, Բ. զօրաբանակին պիտոյից համար, երէկ իրիկուն Վիեննայի կառախումբով 216 սնտուկ Մաուզերեան հրացան ղրկուեցան Ադրիանուպոլիս։ Ծանօք անմիջապէս օսմ. զինուորներուն պիտի բաշխուին, որպէս զի զինուորական վարժութիւններ ընեն։ Զինուորական վարժարանին մարզանաց ուսուցիչ Րաճըպ փաշայի նախագահութեամբ զինուորական յանձնախումբ մ'ալ երէկ իրիկուն Ադրիանուպոլիս ղրկուեցաւ, որպէս զի Մաուզերեան հրացաններուն գործածութեան եղանակը սորվեցնէ օսմ. զինուորներուն։ Նոյնպէս երէկ իրիկուն մաս մը թնդանօթ ղրկուեցաւ Ադրիանուպոլիս, Բ. զօրաբանակին համար։

— Սելանիկի համար ղրկուեցան 10 ակն վրան և մեծաքանակ զինուորական հագուստ։

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Գ. զօրաբանակին հեծելազօրքէն չորս գունդ անմիջապէս Ալասոնիա ղրկուեցան հելլենական սահմանագլուխը։

ՎԱՆԱՑ ու Պիթլիսի նահանգաց դատական քննիչ Ահմէտ Զիւհտի էֆէնտի ատենէ մ'ի վեր Սղերդ կը գտնուի և կը քննէ տեղւոյն դատարանաց գործառնութիւնները։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ դատական քննիչ առջի օրը քննեց վերաքննիչ ատենի առեւտրական ճիւղին գործառնութիւնները։

ԻԶՄԻՐԻ մեր թղթակիցը կը գրէ փետր. 13/25 թուով.

Գրաստներու գնումնք մասնաւոր յանձնաժողովոյն միջոցաւ կը շարունակուին թէ՝ աստ, թէ յ'Ատաբազար և այլ գլխաւոր քաղաքներ։ Երէկ 8 վակոն ձի փոխադրուած է աստ որք հետզհետէ շոգենաւերը փոխադրուելով պէտք եղած կողմերը կը ղրկուին. սակից յառաջ թէեւ 2-300 գրաստ էր, բայց այժմ այս թիւն գրեթէ երկնապատկուած կը թուի քաղաքիս մասին. գրաստներէ զատ կը հայթայթուի նաև ձիաւորներու յատուկ ձիանք ընտիր տեսակներէ։

— Էնկիւրիէ սկսեալ մինչ Իզմիտ բոլոր պահեստի զինուորք հետզհետէ ի զէն կոչուելով մէկ կողմէ երկաթուղիով կը հասնին քաղաքս. կառախումբերն գիշեր և ցերեկ անդադար և կանոնաւորապէս կը փոխադրեն բոլոր այդ զօրքերը. ցարդ հասած են Շիլէյի, Կէյվէյի, Պիլէճիկի, Էնկիւրիի և այլոց վաշտերն. 3 շոգենաւներ արդէն զօրք և գրաստներ բեռցած ըլլալով մեկնած էին. այսօր տեղս ժամանեցին երեք շոգենաւ եւս որք չարունակ կը բեռնաւորեն և անշուշտ գիշերս կամ ի վաղիւ կանուխ կը մեկնին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ երէկ առտու ի Բերա Պուլկարաց Էկզարքարանի մատրան մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Ամեն. Էկզարքը պատարագ մատոյց։ Ներկայ էին գործակատար Մ. Մարքով, բոլոր պաշտօնեայք և պուլկար երեւելիք։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ Մ. Մարքով ընդունեց ներկայից շնորհաւորութիւնները գործակատարութեան պաշտօնատան մէջ։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպանատան նախորդ առաջին քարտուղար Մարգարեան Նփէնտիի 875 ղրշ. յատկացուեցաւ իբրեւ անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ։

ՄԻՏԻԼԼԻԷՆ կը գրեն թէ ձէթի բերքն այս տարի երկուքուկէս միլիոն սափոր կը հաշուուի։

ԾՈՎԱՀԷՆ.—Փետր. 1ին մէկ քանի ծովահէնք Միտիլլի ծովեզերեայ Վաթոս գիւղը մտնելով տուգ. Եօրկի Կոկոյի տունը կոխեր են. գիւղացիք իմանալով ծովահէններն հալածեր են, որոց մին ձերբակալուեր է։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի անզգայացութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուգճեանց դէմ)։

Գաւառցիները յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Երէկ գիշեր Բարիզի Սակարանէն եկած հեռագրաց նայելով, գօնսօլիտը 18.85էն 18.90 սանթիմ, Երկաթուղին 91½ էն 92½ ֆրանք, Ռէժին 301 էն 299 ֆրանք. Պանք օթ. օմ. 519.50 ֆրանք, ֆրանսական ռանթը 102.85 էն 102.97 սանթիմ գոցուեր են։

3-4 օրէ ի վեր Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ նշանակութեան արժանի գործեր չեղան, միայն երէկ Գօնսօլիտն առաւօտուն 20 ղրշ. 30 բացուելով, ինկաւ 20 ղրշ. 24½ փարայի. երեկոյին ալ 20 ղրշ. 30 փարա գոցուեցաւ։

Երկաթուղին 93էն 92 ֆր.ի գործ եղաւ։ Եղած գործողութիւնք տկար էին։

Այս առաւօտեան Սակարանը. — Գօնսօլիտն որ երէկ գիշեր 20 ղրշ. 30 փարա Երկաթուղին 92¾ ֆր. գոցուած էին, այս առաւօտ բացուեցան Գօնսօլիտը 20 ղրշ. 31 փր. և Երկաթուղին ալ 92½։ Սակարաններու մէջ գործերու դադարում (Միզէր) կը տիրէ։ Թրամվայը 27-28.50 ֆր. կարժէ, առանց գործի։

Սակարանի ընդհ. Գոմիսէր Վսեմ. Օսման Նուրի պէյ. երէկ Սակարան գալով՝ Սակարանի վերաբերեալ խնդրոց վրայ ժողովին նախագահ Մ. Ֆոթիատիի հետ երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ։

Ղալաթիոյ Սակարանին 1897 տարւոյն ժողովներու ընտրութիւնը պիտի կատարուի մօտերս։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	20	30
Ամենէն բարձր գին	»	20	34
Ամենէն վար գին	»	20	24

Օսմանիյէ	»	70	—
Ռումէլիի երկաթ.	ֆր.	92	75
Ռէժի	»	13	—
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	6	37
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3	82½
Թխամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	6	80
» Փուխամա	»	2	15
Սիկառէթ Ա.	»	1	10
Սիկառէթ Բ.	»	1	05
օս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3	12
ձէն. Թօպաքօ Քորբ.	շիլին	07.	—
ձէն. Էնթէրբրայզ	»	09.	—
Թրամուէյ պարտաթ.	ֆր.	490	—
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	342	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	456	—
Թրանսվալ	»	27	50
ՍԹԻԼԱՆՑ			
Քօնսօլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	5	20
» ութ » »	»	12	30
Ռում. երկ. մէկ » »	»	—	—
» » ութ » »	»	—	—
ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ			
Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	20	31
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	92	50
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	110	—
Փարիզ 3 »	ֆր.	22	83¾
Ցիօրին մանտա	»	10	80
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	25
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Բօլ Իմբէրիալ	»	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	23
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	53
Ֆըրըմից		51	15

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 26 ՓԵՏՐ.			
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	102	92
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց.	»	19	—
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. գոց.	»	18	90
» » » Բ.	»	33	30
» » » Գ.	»	19	45
Օսմանիյէ	»	336	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	92	50
Օսմ. Բախոնիթէ	»	427	—
Մաքսատուն	»	448	—
Օսմ. Ռէժի	»	299	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	519	50
Քրէտի Լիոնէ	»	768	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3367	—
Իտալական Ռանթ	»	89	75
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Դրամագեղչ	»	2	—
Թրանսվաալ լանկ	»	26	25
ՊԵՐԼԻՆ, 26 ՓԵՏՐ.			
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.	մարք	—	—
» փոխառութիւն 1888	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	97	75
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	325
ՎԻԵՆՆԱ, 26 ՓԵՏՐ.			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	120	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	46	—
Օսմ. Ռէժի	»	138	—
ԼՈՆՏՈՆ, 26 ՓԵՏՐ.			
Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	112	93
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66	—
» » » Բ.	»	32	93
» » » Գ.	»	20	—
» » » Դ. բաց.	»	18	75
» » » Դ. գոց.	»	18	75
Փոխառութիւն Գասապա	»	76	50
» Օսմ. 3½ %	»	94	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10	75
Այտընի երկաթուղի	»	12	50
Եգիպտական Միացեալ	»	104	75
Հելլենական 5 %	»	25	—
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	25	—
Ռանթ » 4 %	»	21	—
Ռուսական 3½ % 1891	»	102	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	—
» նոր » 6 % 1892	»	90	12
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	335
Դրամագեղչ	»	3	—

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան ընդհ. ի Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Բորսայի վրայ (Հին Մաքսատան տեղը) Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ. Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕԴՈՐ ՔԷՐԲԷՆ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՎԱՆԴՈՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ		ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ	
Դրամագլուխ	Ֆր. 10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր. 10,000,000
Պահեստ	» 7,650,000	Պահեստ	» 104,500,000
Թղթապանակի մէջ	» 69,246,000	Ապահովագրութիւնք	» 250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	» 16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	» 17,750,000
Հատուցուած վնաս	» 176,000,000	Հատուցուած վնաս	» 65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան.
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ընդհանուր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ Կ. Պոլիս, Ղալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ.
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՄԵԾ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Բառարան ԵՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ Դ. Դ. ԱՏԵՇԻԿԵԱՆ

Սոյն Բառարանը որ 1070 էջերէ կը բաղկանայ կը պարունակէ՝ Անգլիական լեզուի բոլոր բառերը, ասացուածները, յատուկ անունները, սովորական համառօտութիւնները: Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով:

Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, Մահմուտ փաշա, Բիւրճի խանը Արամեան Տպարանը:

Գին 50 Ղրշ.

Կեդրոնը դիմողներուն 100 ին 10 զեղչ կ'ըլլայ:

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչելու դժուարութեան դէմ, Էլն.

Այս Թանկագին դեղը տարօրինակ յաջողութիւն ունի անմիջապէս արգիլելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, եւլն: Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով: Կոկորդի անհանգիստ խուխտումները դադրեցնելով գիշերն ցերեկ հազցող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու: Այս անուամբ դեղ հրապարակ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆիլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ:

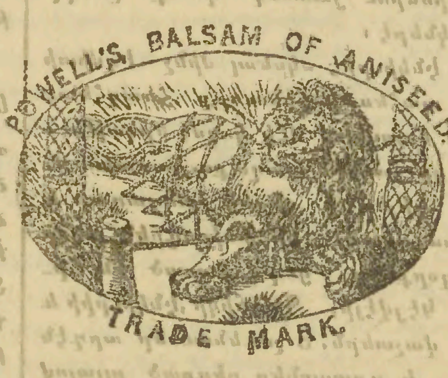

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշունճը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պաղչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով Բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ սատար չտեսայ: Հիւանդութիւնս օրէ օր սաստկացաւ: Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթիա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Դր Էտ. Պաւուսնայի անգլ. վաճառատունը: Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամսէն կատարելապէս բժշկուեցայ: Ես փայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ: Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԵՍԱՅ ՀԱԳՈԲ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Պաւուսնայի անգլ. վաճառատունը Կալաթիա Վոյվոտա փողոց Թ. 95-97: Կը գտնուի նաեւ բոլոր դեղարաններն եւ դեղավաճառաց քով:

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՍ ԱՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ թ16, Պուլվար տէ Իթալիէն 1, 3 Նիւ Եորքի Բէյլեէ փողոցի ... մէջ 1845 Հիմնուեցաւ է վեր

Ապահովագր. Ներու վճռ.	1,123,000,000
1895 ի տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճռ.	87,000,000
Հասոյթ	196,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000,000
1896 յունուար 1	
Աւանդք եւ անշարժ կալուածք յԵւրոպա	40,000,000
Ցանկեալ դրամագլուխ	124,000,000
Արդիւնաբերական ապահովագրութիւնք	4,141000000

Տեղեկութեանց առաւելութիւնք

Շահարածինները քաղցրմամբ եւ ապահովագիրներու վերադարձմամբ ի դէպ մահու: Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս, ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ է մասին ընակութեան եւ ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու ոռոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹԸԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վոյվոտա փողոց, Վիքթալիս խան
Ղալաթիա

Հրատարակութեանց համար յղուած կամ ղրկուած ղրկողները կը խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն: Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում եւ դժուարութիւն կը ծագին:

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարւոյն մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւնները, անզգամութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնականութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստին յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումներ կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հ ... թիւնն եւ ապառումներ կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո՛եւէ է պատճառէ: Ջղային տկարութեանց առոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ հրաշալի է: Մեղամաղձութեան պատանիւք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը: ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ ծծմբական մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը ֆոսֆորն, որ ուղղակի կեդրոնական գոյացութիւնն է: Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պատշաճութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ: Ախորժակը կ'ադեկէ, կը զուէ եւ կը ծագցնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց: Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր պարտականութեանց յաւելմամբ եւ բարօրութեան զգացմամբ որ վարժութիւնը հետեւանքը շատոնց կը կորսնցնէ: Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակին հրաշալի կերպով կ'աճենայ: Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն: Դէմքը կը սկսի գունաւոր, շրթունքը կը զգնուի կարմիր, աչքը շողուն, մարթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան: Զգուշացէք նմանութիւններէն: Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որը բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրէն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած: Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր: Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Թուրքիոյ նեղկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ՊԱՐՈՒԽԱՆ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Պէյլիէ Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97:

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

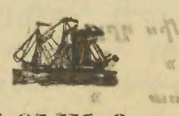

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Աքէ-Էլէյս Գիծէ- Բոսթոնի շոգենաւներ

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Աւամէնիան	10500	Էմէրչիլին	3500
Բէչուըրիան	10500	Բըրժիլի	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արաֆիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալփաչիրն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէգրիան	2000
Ծալէրնիան	3700	Միոնզօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ծալիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրամանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

Դ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօհաֆճը խան Սուլթան-Համամ, ալրիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Սրտաթափ եւ Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՕՏԷ.— Պարզ եւ Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն յայնքով. մանկապարտէզի պէս օժիտի համար ձոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեսներու համար — ՏԱՆԹԷԼԱ. — Վալանսիէն, Պառօ Թիլ, Քէօբիւր, Շանթիյի, Պալթօն, Իռլանտէզ ամէն տեսակ Մետաքսէ, Քթանէ եւ Բուրդէ: — ԲԱՄՍԱՆԹԸՐԻ. — Գունաւոր եւ առանց Գունաւորի Մետաքսեայ եւ ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, կատարելութեան, Սէնթիւր, Մաքամու Փետուր եայլն: ԴՕՐՏԷԼԱ.— Կրօն, Մուսլին, Սաթէն Ֆանթէզի, Շաճման, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն յայնքով: — ԴՐԵՔ ԵՒ ԿԱԶ.— Գոտեր որ Շինը, Գոտեր Անկլէ, Գոտեր ..., Կազ, Կարմրաւուն, պաշտպանութիւն եւ Մետաքսա Թաւշայա, Մուսլին եայլն: — ՃԱՔԷՕԹԼ.— Ամէն տեսակ Թանթելայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշու, Շարբ Անատոլեան, Գիփուրի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած եւ Թանթելայէ, ծրարով եւ պատրաստ շինուած ճիւղեր: — ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշի, Մետաքսէ եւ Քթանէ: — ԲՈՌԱԼ.— Դաշղիական ընտիր եւ Հետաքր, պարզ Բրլանտեայ եւ Թանթելայէ: — ԱՐՍԱՆԵՂԱՆ ԲՈՂԵՐ.— կերպերու մեծութիւն Ֆէնի Ապրանքներ. — Շալ Ֆիշու եայլն: — Շալեր.— Շալ ..., Թափերքոր ծաղկով հաւ. Ֆէնո Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ:

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէ բերուած: Ճաշակաւոր եւ հարուստ զանազանութիւն: ՈՐՈՇ ԳԻՆԸ եւ չափաւորութիւն: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառումներ:

ՌԷՅՆՈԼՏՍԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը: Աշխարհի մէջ կաւազոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ: Մէկ անգամ պառնելը բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու: Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն: Լոնտոնի ճշմարտուր Տր. Տէյի կը գրէ. «Քիչ մը առեն Ռէյնոլտսի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը առաւ հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ մինչեւ յաւէտ բնաւ տեսայ: Կը համարձակիմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է»: ՀԱՃԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պատկելէ անմիջապէս առաջ առանց խառնուրդի խմել զայն: Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի: Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցիչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ՊԱՐՈՒԽԱՆի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եւրոպէք Փոլոօրմ, Վոյվոտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով: ՍԱՆՕԹ.— Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր:

(85)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԿԱՄՔԸ

Ո՜վ կարգլէր իրեն վերականգնանալ այս սիրալի օրերն, յորս միտքն ու սիրտն ա՜յնքան ազատ էին: Ինչո՞ւ համար Էլէնի հետ Իտալիա կամ Սպանիա չուղեւորէր, արեւոտ երկիր մը, ամէն զաւեր հեռի եւ ամէն փորձութիւններէ զերծ եւ անքոյթ: Բեռանը պիտի բանար գոչելու համար, մեկնի՛նք: Բայց գեղանի Անգլուհւոյն կապոյտ աչքերը, վարդագոյն շրթունքն, ոսկեփայլ մազերն յանկարծ երեւցան իր աչաց, եւ փրկարար ու գեղածիծաղ մտածութիւնները փարատեցան: Հպարտութիւնը լսելի ըրաւ իր ձայնն. Ի՞նչ պիտի խորհին քու վրայ: Պիտի նմանիս պզտիկ մանչու մը, որ կը հնազանդի երբոր յանդիմանուի: Կնոջ մէկ յանդիմանութեանը համար կը հնազանդիս եւ զղջա՞ս: Մի՞թէ այլեւս դո՛ւն չե՞ս տէրը: Պարզամի՞տ ես որ ընտանեաց համար բռնած խոշոր խոշոր խօսքերէն կ'ազդուի: Մի՞թէ քեզ նման մարդիկ իրենց քմահաճոյքէն զատ ուրիշ կանոն կը ճանչնա՞ն: Բարոյական կապերն այնքան հզօ՞ր են որ կը կաշկանդեն զքեզ: Տղայական նախապաշարումներու ենթակա՞յ ես ընդհանուր մարտիրոսներու պէս: Կամ թէ այն քաջարի էակներէ՞ն ես որ գիտեն ազատ ըլլալ ընկերական ամէնէ պարտաւորութիւններէ: Մէկ խոցի մէջ բարեկրթութիւն մը կատարուեցաւ իր մտքին մէջ: Ինքզինքը մեամիտ եւ տխուր զատեց: Մազ մնացեր էր որ քաղաքացիական գծուծ նկատողութեանց առջեւ տեղի տար: Իր սրտին մէջ գտնուող զեւն աւելի զօրաւոր պանդխտացաւ: Եւ հիմա ինքզինքն ա՛յնքան պաշտպանելն զգաց որքան ի սկզբան բորբոքած էր: Ջղջման ամէն հետք աներեւութացաւ, եւ իր սրտին մէջ այլեւս ուրիշ բան չգտաւ եթէ ոչ իր քմահաճոյքը գոհացնելու բուռն բաղձանքը:

Սակայն չհամարձակեցաւ գլուխը շուռ մը վեր առնել: Էլէնի ձեռքը բռնելէ, սեղմեց եւ նորէն շրթունքներուն տարաւ: Դեռատի կինն իր ամուսնոյն դէմքին վրայ հետեւած էր անոր մտածութեանց բոլոր շարժումներուն. տեսաւ որ նորէն քիչ քիչ անխռով եւ պաղարիւն դարձաւ: Ուշադրութիւն չընծայեց այն անուշիկ խօսքերուն զոր Լուի հեռանալէ առաջ ուղղած էր իրեն եւ երբ առանձին մնաց իր ջանքերուն անյաջողութիւնն ըմբռնելով, դառնապէս լացաւ:

Այն աւուրէն սկսեալ դադրեցաւ յուսալէ, թէ իր յորդորներուն քաղցրութեամբ եւ իր անդադար սիրով պիտի կրնար առ ինքն վերադարձնել ամուսինը, որ կ'ուրանար իր սիրոյն: Սակայն չվհատեցաւ եւ չփոխեց իր ընթացքն: Երբէք այնքան սիրուն եւ այնքան զօրաւոր եղած էր որքան այս փորձանքի ժամուն մէջ: Անպարկեշտ կարգացած էր ճակատագրին պարտքեր մինչեւ յետին շղանը կատիլ, հանդարտ սեթեւեթի զանձեր ի հանդէս բերելով, որպէս զի ամուսնոյն ձեռքէն ըլլայ, առ ինքն յանկուցանէ զայն եւ պահէ: Պէտք էր հանդիսանալով որպէս զի հրապուրէ զայն, եւ ուրախութեան բուռն արտայայտութիւններ ունենալով, երբ կը տեսնէր թէ կը յաջողէր: Կը բաղձար սուտն հաճելի ընծայել անոր եւ բնաւ պատրուակ մը չթողուլ անկէ հեռանալու: Բայց իր սենեակը Լուիի առջեւ վերստին բանալու չափ յառաջ չգնաց: Մէկ օրուան յաղթանակը շատ սուղի պիտի նստէր յաջորդ օրուան լքումով: Անգութ փոփոխման մը գաղափարը չէր կրնար ընդունիլ: Իր ամուսինը կա՛մ ամբողջապէս կ'ուզէր եւ կա՛մ բնաւ: Ու այժմ այնքան քաջ գիտէր երջանիկ կնոջ մը ձեւերն առնուլ, որ պառաւն Տիկին Էրօ, դեռատի ամոլին հետ կատարեալ կենակցութեամբ ապրելով հանդերձ, մտքէն անգամ չէր անցըներ այն ծանր անկարգութիւններն որք ի ներքուստ կը խռովէին զայն:

Իր եւ ամուսնոյն մէջեւ տեղի ունեցած ժխորէն ի վեր, Էլէն բնաւ պէտք խօսած Տիկին Օլիֆոնի երեւոյթին վրայ: Կը յուսար թէ վերջին պահուն Լուի, ամօթահար շլլալով, պիտի բաւէր իրեն ճշմարտութիւնը: Բայց եթէ այս վեհանձն շարժումը չունենար, գեղատի կինն որոշած էր ընկերանալ անոր: Որոշած էր դիւցազնասիրտ ըլլալ: Այսու հանդերձ հարցուցած էր Էմիլիի թէ արդեօք ինքն ալ հրաւիրուա՞ծ էր:

—Այո՛, պատասխանած էր Օրիորդ Լըրըպուլէ, Տիկնոջ բացարձակապէս փափաքած է որ այդ իրիկուն պարկէշտ կին մը կը գտնուի իր տան մէջ:

—Ուրեմն երկու հատ պիտի ունենայ, զձեզ եւ զիս:

Էմիլիի յօնքերը պատասխան էին: Միայն «ո՛հ» մը արձակած էր: Բայց Էլէնի երեսը նայած էր մինչեւ հոգւոյն խորքը: Յաջորդ օրը, սրահի մը մէջ, Թոզիա Տիկին Էրօյի մօտեցած եւ անոր հետ քանի մ'անկարեւոր խօսքեր փոխանակելէ յետոյ, յանկարծ ըսած էր անոր.

—Իրա՞ւ է որ վաղը Տիկին Օլիֆոնի տունը պիտի երթաք:

—Ինչո՞ւ համար ինծի կը հարցնէք զայդ:

—Վասն զի այդ մասին կը պարծենայ:

—Մի՞թէ այդքան պատուաբե՞ր է իրեն համար:

—Ըսել պատուաբեր:

—Աւելի լաւ եթէ գոհ է. բայց ես շատ քիչ վարժութիւն կ'ընծայեմ:

—Մի՞թէ չէ՞ք ձախանձիր:

—Այլեւս չեմ նախանձիր:

Քիչ մը ժամանակեցաւ, եւ անդադրնակ ծիծաղով մը յարեց:

—Մեծ ունակութիւններն զգայական կ'ընեն միտքը:

Թոզիա իր սեւ անոյշ ու արտմագին աչքերն անոր վրայ սեւեռեց եւ ծանր ձայնիւ մ'ըսաւ.

—Բոլոր հոգւովս կը ցաւիմ ձեր վրայ:

Էլէն գլուխը վեր առաւ, եւ գրեթէ ամարդութեամբ ըսաւ.

—Այդ հոգին ազատ կը թողում ձեզ: Արգահատութիւն չեմ ուզեր եւ մխիթարութեան պէտք չունիմ:

Թոզիա պատասխանեց.

—Ձեզ կրնար արգելուլ գիտ, որ ձեր ճակատագիրն անիրաւ չգտնեմ եւ չը մաղթեմ որ երջանիկ ըլլաք, մինչեւ անգամ եթէ առանձին պիտի կարենաք: Բայց գիտէք՝ որ բնաւ չեմ փոխուած. կան մարդիկ որ հաւատարիմ կը մնան իրենց սիրոյն:

Էլէն անոր երեսը նայեցաւ զարմացմամբ.

—Ի՞նչ բան կը յուսաք:

—Բան մը չեմ յուսար. բայց կը սիրեմ զձեզ, եւ կենաց մէջ ձեզ կը հետեւիմ, վասն զի երջանկութիւն կ'զգամ զձեզ տեսնելով, զձեզ լսելով: Կ'արգահատիմ ձեր վրայ, վասն զի դժբաղդութեան կը հանդուրժէք հիանալի քաջութեամբ, եւ կը բաղձամ արգիլել զձեզ՝ դիւցազնական յիմարութիւններ գործելէ, որք գինեմտ պիտի չըլլան զա՛յն որուն համար կ'ընէք, եւ որք ողորմելի երեւոյթ մը պիտի տան ձեզ յաչս ընկերութեան: Ձեր սկսած կռուոյն մէջ չարաչար պիտի բզքտուիք զի հաւասար զէնքով չէք կռուիր: Ձեր հակառակորդներն անտարբերութեան կամ չարամտութեան զրահով պաշտպանուած են. իսկ դուք բազկատարած եւ արտաքաց կ'ընթանաք: Անոնք կեղծաւոր եւ զրուժան են, դուք անկեղծ եւ ուղղամիտ էք: Ուստի կրնաք յաղթուիլ:

Թոզիա կանգ առաւ: Էլէն չհամարձակեցաւ խօսելու. իրեն այնպէս թուեցաւ թէ իր զգացումներն արտասանուած էր: Սակայն զուշակեց թէ Թոզիա ամէն բան չէր յայտնած, աղերսալի ակնարկ մը նետեց անոր: Թոզիա կարծեց հասկցաւ անոր միտքը.

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՓՕԶԱՃԵԱՆ